

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ТА РОСІЙСЬКОЇ МОВ**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з мовленнєвої практики для іноземних студентів
III-IV курсів
загальнотехнічних та економічних спеціальностей**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ТА РОСІЙСЬКОЇ МОВ**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з мовленнєвої практики для іноземних студентів
III-IV курсів
загальнотехнічних та економічних спеціальностей**

**ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
української та російської мов
Протокол № 11 від 22.06.2020 р.**

ОДЕСА — 2020

УДК 001.8:811.161.2

Навчально-методичні матеріали з мовленнєвої практики з дисципліни «Українська мова як іноземна» для практичних аудиторних занять та самостійної роботи іноземних студентів 3-4 курсів загальнотехнічних та економічних спеціальностей.

Укладачі: Л.В. Печкурова, Т.Г. Колікова
Одеса, ОНПУ, 2020 р

Рецензенти: *Яроцька Г.С.* доктор філологічних наук, професор кафедри прикладної лінгвістики Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;
Зінченко О.С. кандидат філологічних наук, доцент зав. кафедри іноземних мов Одеської Державної Академії харчових технологій.

Редактор: Т.В. Лішневська Одеса, ОНПУ, 2020 р

ЗМІСТ

1. Тема 1.	«Держава – Україна».....	4
2. Тема 2.	«Місто життя та навчання студентів».....	12
3. Тема 3.	«Українські народні традиції та звичаї».....	21
4. Тема 4.	«Видатні українці».....	28
5. Тема 5.	«Освіта в Україні».....	39
6. Тема 6.	«Інтернет».....	48
7. Тема 7.	«Молодь світу».....	56
8. Тема 8.	«Глобальні проблеми людства».....	66
	Список використаних джерел.....	78

Тема 1. Держава – Україна

1. Прочитайте текст 1.

Текст 1

Сучасна Україна

Україна – велика самостійна та незалежна держава на сході Європи.

Сучасна Україна – це парламентсько-президентська республіка, на чолі якої стоїть Президент. Влада в Україні поділяється на законодавчу, виконавчу та судову.

Столиця України – місто Київ. Це велике й сучасне місто. Тут працює уряд – Кабінет Міністрів, парламент країни – Верховна Рада та Президент країни. Київ – це політичний, соціально-економічний, освітньо-науковий та транспортний центр України.

Україна – це розвинена індустріально-аграрна країна. Вона має різні підприємства машинобудівної, хімічної, легкої та харчової промисловості. Особлива роль в економіці належить сільському господарству, тому що тут багаті й родючі землі.

Україна має давню історію, розвинену культуру та мистецтво. В країні багато відомих театрів, музеїв, художніх галерей, закладів науки та освіти. В вищих навчальних закладах України отримують освіту українські та іноземні студенти.

На території України мешкають представники майже 130 різних національностей, тут можна почути мови всіх країн світу. Але державною мовою України є українська.

Конституція України гарантує свободу віросповідання. У країні проживають православні християни, католики, мусульмани та ін. Абсолютна більшість населення - християни.

В Україні понад 460 міст, найбільші з яких, де мешкає більше мільйона чоловік, - це Київ, Одеса, Харків та Дніпро.

На території країни багато історичних пам'яток. Кожного року Україну відвідують тисячі туристів. Їх приваблюють історичні

пам'ятники старовинних українських міст, природні заповідники, гірські й морські курорти та інші туристичні центри України.

2. Закінчіть речення, використовуючи інформацію тексту

- 1) Україна – це
- 2) Столиця держави – місто
- 3) Державна мова України –
- 4) Україна – розвинена....
- 5) Особлива роль в економіці
- 6) Україна має давню
- 7) В Україні мешкають ...
- 8) На території України багато...

3. Прочитайте мікротексти 2 та 3. Дайте відповіді на питання після текстів.

Текст 2

Географія України

Україна розташована в Східній Європі. Вона займає територію з заходу на схід на 1316 кілометрів, з півночі на південь - 893 кілометри. Площа України - 603 тисячі 700 квадратних кілометрів. Україна межує з Білоруссю, Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією, Молдовою та Росією.

Україна має різні природні зони: тут є степи, лісостепи, ліси та гори. На заході України - Українські Карпати, на півдні - Кримські гори. Територію України омивають Чорне та Азовське моря.

На території України понад 60 тисяч річок та майже 20 тисяч озер. Головні річки України – це Дунай і Дніпро, а найбільші озера – Світязь та Синевір.

В Україні багато корисних копалин: кам'яне вугілля, сланцевий газ, уран, залізні та марганцеві руди, графіт, золото, бурштин, родовища підземних вод та ін.

Клімат в Україні помірно-континентальний Але з заходу на схід, з півночі на південь країни клімат змінюється. Зима в країні не дуже холодна, але літо може бути дуже спекотним.

Питання:

- 1) Де розташована Україна?
- 2) Яка її площа?
- 3) З якими країнами межує Україна?
- 4) Які природні зони має Україна?
- 4) Які моря омивають територію країни?
- 5) Де на території України є гори?
- 6) Які річки та озера є в Україні?
- 7) Що можна сказати про клімат країни?

Текст 3

Українські державні символи

Кожна держава має свої державні символи. Україна теж має свої символи держави: герб, прапор і гімн.

Герб України - Золотий Тризуб на синьому тлі. Тризуб – це древній знак, його використовували народи різних цивілізацій. Історики припускають, що тризуб символізує триєдність світу: єдність землі, води й повітря. Історія українського тризуба починається з гербів перших князів, де він був символом влади.

Прапор України складається з двох смуг синього та жовтого кольору. Синій колір - це символ чистого, мирного неба, а жовтий – це поля пшениці. Прапор України символізує мир та багатство рідної землі.

Гімном України є пісня українського композитора Михайла Вербицького. Цю пісню він написав в 1865 році на вірші українського поета Павла Чубинського «Ще не вмерла України і слава, і воля».

Ця пісня стала гімном країни, бо в ній відображено мрії та сподівання українського народу.

Питання:

- 1) Які ви знаєте державні символи?
- 2) Як називається герб України?
- 3) Що символізує тризуб?
- 4) Що означають кольори українського прапора?

5) Як називається гімн України?

4. Прочитайте текст.

Текст 4

Українська столиця

Столиця України – Київ, одне з найкрасивіших міст країни, розташоване на берегах Дніпра. Це дуже старе місто, йому більше 1500 (тисячі п'ятисот) років. Українська столиця – одне з найбільших та найстарших міст Європи.

За легендою, місто Київ заснували три брати Кий, Щек, Хорив та їхня сестра Либідь. Назва міста походить від імені Кия - найстаршого з трьох братів. Це місто згодом стало столицею держави Київська Русь. Воно відоме в історії як «мати городів руських».

Київ – політичний, соціально-економічний, транспортний та освітньо-науковий центр Української держави. Тут засідає Верховна Рада, працюють Президент і Кабінет Міністрів.

Зараз місто займає територію більш ніж 790 км. Населення Києва становить майже 4 мільйони чоловік. Це люди різних національностей та віросповідань.

Головна вулиця Києва – Хрещатик, справжнє серце Києва. Хрещатик – одна з найкоротших (1,23 км) і найширших (130 м) центральних вулиць в світі. Починається Хрещатик з Європейської площі, проходить через майдан Незалежності з комплексом світломузичних фонтанів і завершується Бессарабською площею – одним з найдавніших місць столиці. Ресторани, кафе та кав'ярні, модні та сувенірні магазини, виставкові зали та вуличні концерти роблять Хрещатик найпопулярнішою вулицею Києва.

В столиці України працює 35 театрів і концертних залів, 32 музеї. В Києві понад 400 навчальних закладів, і серед них - інститути, університети та академії, в яких навчаються українські та іноземні студенти. Найвідомішими вищими навчальними закладами Києва є Києво-Могилянська академія, Київський національний університет

ім. Т.Г. Шевченка, Політехнічний університет, Авіаційний та Медичний університети.

Київ – це релігійний центр, тут знаходяться найвідоміші християнські храми України, і серед них - Софійський собор XI століття, Києво-Печерська лавра (XI – XVII ст.) та Андріївська церква, які внесено до списку Світової спадщини ЮНЕСКО.

Кияни люблять рідне місто й пишаються ним. Особливо гарним Київ буває навесні, коли цвітуть каштани.

І щороку ознайомитися та помилуватися цим містом приїжджають тисячі українських та іноземних туристів.

5. Складіть та запишіть 10 запитань до тексту про Київ.

6. Погодьтеся або заперечте.

- 1) Київ – дуже молоде місто.
- 2) Територія міста близько 300 км.
- 3) Київ розташований на березі Чорного моря.
- 4) Дуже красивий Київ навесні, коли цвітуть каштани.
- 5) Населення Києва - 1 мільйон чоловік.
- 6) В Києві працює Верховна Рада.
- 7) Проспект Шевченка – це головна вулиця Києва.
- 8) У Києві знаходяться найстаріші храми України.
- 9) В Києві навчаються тільки українські студенти.
- 10) До Києва приїжджає багато туристів.

7. Розкажіть, що ви дізнались про столицю України.

8. Прочитайте мікротексти рубрики «Це цікаво...».

● *Найперша в світі Конституція була створена українським гетьманом Пилипом Орликом в 1710 році. Вона мала назву «Конституція прав і свобод війська Запорізького».*

● *Українське містечко Рахів, розташоване серед Карпат, офіційно вважається географічним центром Європи.*

● *На території України зосереджено 1/4 всіх запасів чорнозему на планеті.*

● *Найбільшою пустелею Європи є Олешківські піски в Херсонській області України площею понад 160 тисяч гектарів.*

● *Територією України пролягав один з найбільших транспортних шляхів – «шлях із варяг у греки» . Ця водна річкова система понад 3 тис.км пов'язувала землі Київської Русі з країнами на берегах Балтійського та Чорного морів.*

● *На конкурсі краси мов в 1934 році в Парижі українська мова визнана другою по мелодійності (після італійської).*

Яка інформація рубрики здалася вам найбільш цікавою?

9. Напишіть невеличкий реферат-есе на тему «Моя країна». Вам допоможуть наступні питання:

- 1) Де розташована ваша країна?
- 2) З якими країнами межує ваша країна?
- 3) Які природно-кліматичні умови вашої країни?
- 4) Що зображено на гербі вашої країни? Що він символізує?
- 5) Що означають кольори вашого прапора?
- 6) Яке місто є столицею вашої країни?
- 7) Який політичний устрій має ваша країна, хто її очолює?
- 8) Які народи проживають в вашій країні?
- 9) Яку релігію сповідують жителі вашої країни?
- 10) Яка мова є державною?
- 11) Що ви можете розповісти про історію своєї країни?

Зверніть увагу на мовленнєві кліше, які ми використовуємо при обговоренні проблеми, щоб виразити свою думку та дізнатися думку інших:

<i>По-моєму</i>	<i>- Як на Вашу думку...?</i>
<i>(по-твоєму, по-вашому) ...</i>	<i>- Як з Вашої точки зору...?</i>
<i>На мою думку...</i>	<i>- Як Вам здається, ...</i>
<i>З моєї точки зору...</i>	<i>(+ речення)?</i>
<i>Мені здається, що ... (+ речення)</i>	<i>- Як Ви вважаєте, ...</i>
<i>Я вважаю, що... (+ речення)</i>	<i>(+ речення)</i>

Самостійна робота студентів

10. Прочитайте текст 5. Порівняйте зміст цього тексту з текстом «Сучасна Україна». Що нового ви дізналися?

Текст 5

Україна - європейська держава

Україна – це історія народу, який протягом багатьох віків боровся за свою свободу та незалежність.

Зараз Україна – одна з найбільших держав Європи з площею 603,7 тис. кв.км і населенням близько 40 мільйонів чоловік. Вона межує з сімома країнами світу. Географічний центр Європи знаходиться на території України у Закарпатті.

З давніх часів і до сьогодні Україна дуже тісно пов'язана з Європою. І свій вибір подальшого розвитку Україна зробила орієнтуючись саме на європейський багатовіковий досвід.

Протягом багатьох століть поспіль Європа утримувала історичне лідерство. Звідси почалися великі географічні відкриття, тут зародився капіталізм, відбулася перша революція. Європа пережила дві світові війни, післявоєнну відбудову країн та їхнє об'єднання.

Загальна площа Європи – понад 10 млн.кв.км., а населення – понад 700 млн.чоловік. Всього в Європі знаходиться 65 країн, і 27 незалежних європейських держав утворили об'єднання, яке має назву «Європейський Союз».

Європа - це приклад об'єднання різних країн для спільного вирішення гострих проблем; це і спільні гроші – євро, і спільний економічний простір, і спільний дім для десятків різних націй та народів, взаємопроникнення та взаємозбагачення культур.

Але бути справжнім громадянином європейської держави – це не означає забути все своє і замінити чужоземним, адже кожна європейська країна не тільки співіснує у взаємоповазі й мирі з

іншими державами. Вона дбайливо береже свої власні традиції, культуру, мову – все те, що робить націю самобутньою, несхожою на інших.

Європа – це досвід багатьох віків, могутніх пластів цивілізації, це імена Гете, Байрона, Шекспіра, Ньютона, Паскаля... Цей перелік нескінченний. Але це також Європа Тараса Шевченка, Григорія Сковороди, Івана Франка, Лесі Українки, Ігоря Сікорського, Бориса Патона, Сергія Корольова, Василя Стуса, Ліни Костенко і ще багатьох-багатьох українських видатних особистостей, якими пишається українська нація.

Сьогодні Україна усвідомлює своє місце в сучасному світі, свою роль в Європі, прагне стати повноцінною європейською державою. Це суверенна країна, бо вона є самостійною у вирішенні внутрішніх справ, а також рівноправною у міжнародних відносинах.

Як суверенна держава Україна має державні символи, свою Конституцію, національну валюту, українці тепер мають вільний виїзд за кордон. І найголовніше – це те, що Україна має вольовий та гордий народ, який поважає власну історію, культуру та мову і прагне мира та процвітання своєї рідної землі.

Україна – це Європа, і в Європі є місце для України та її громадян!

11. А. Дайте відповідь на питання.

- 1) За що саме боролися українці протягом багатьох віків?
- 2) Яке об'єднання має назву «Європейський Союз»?
- 3) Яка загальна площа, кількість стран та населення Європи?
- 4) Де знаходиться географічний центр Європи?
- 5) Що представляє собою суверенна Україна?
- 6) Яким має бути справжній громадянин європейської держави?
- 7) Якими іменами пишається українська нація?

Б. Чи згодні ви з назвою тексту? Аргументуйте свою точку зору, використовуючи мовленнєві кліше.

12. Підготуйте монологічне висловлювання за темою 1.

Тема 2. Місто життя та навчання студентів

1. Прочитайте текст 1. Поясніть, як ви розумієте назву тексту.

Текст 1

Одеса – «перлина біля моря»

На березі Чорного моря на півдні України розташована Одеса - «морські ворота» країни, торговельний, промисловий і культурний центр України.

Одеса – не дуже старе місто. Воно було засноване у 1794 році за наказом російської імператриці Єкатерини II. Про засновників міста нагадують назви центральних вулиць в історичному центрі Одеси: центральна вулиця – Дерибасівська, поруч вулиці Єкатеринінська, Рішельєвська, Ланжеронівська та ін.

Іноземці грали особливу роль в створенні та розвитку міста: план забудови міста склав француз Ф.Деволан, першими градоначальниками міста були іспанець О.де-Рібас, французи Е. де Рішельє та А. Ланжерон.

Одеса від дня свого заснування грала і грає важливу роль в житті країни. Оскільки Одеса була оголошена зоною вільної економічної торгівлі, в місто почали переселятися ділові люди з різних країн світу. Вражали темпи розвитку промисловості, торгівлі, будівництва порту та міста. Відкриваються великі та маленькі підприємства, храми та школи, лікарні та банки, ресторани та кав'ярні.

В XIX столітті в Одесі жили та працювали не тільки російські та українські мешканці, а й французи, італійці, греки, євреї, турки, болгары та ін. Про інтернаціональний характер міста розповідають назви вулиць: Італійський бульвар, Грецька площа, Французький бульвар, Єврейська, Болгарська, Польська та інші вулиці. Сьогодні в Одесі проживають представники понад 100 національностей.

Центральна частина Одеси – це її історичний центр. В цій частині міста стара архітектура, будинки у французькому та

італійському стилях. А нові райони – це, звичайно, житлові комплекси та багатоповерхові будинки.

Сучасна Одеса – це не тільки найбільший морський порт України. Тут багато підприємств з металообробки, нафтопереробки, машинобудування, виробництва ліків та продуктів харчування, розвинена торгівля. Саме в Одесі знаходиться найбільший в Європі торговельний комплекс «Авангард», який має неофіційну назву «7-ий кілометр».

Сьогодні Одеса - великий науковий та освітній центр країни. У місті відкрито багато вищих навчальних закладів, де навчаються українські та іноземні студенти, також тут працюють науково-дослідні інститути. Всесвітньо відомим є Науково-дослідний інститут очних хвороб імені академіка В.П.Філатова, Інститут морської біології та Фізико-хімічний інститут Академії наук України.

Одеса – місто-курорт. Одеські пляжі, санаторії, лікувальний центр «Куяльник» відомі по всій Україні. В місті багато парків та скверів, цікавих міст відпочинку.

Одесити поважають та люблять своє місто. Вони називають своє місто «Одеса-мама». І дуже часто одесити та гості міста кажуть, що це місто – справжня «перлина біля моря».

2. Дайте відповідь на питання, використовуючи інформацію тексту.

- 1) Коли була заснована Одеса?
- 2) Де знаходиться Одеса?
- 3) Чому центральна вулиця називається Дерибасівська?
- 4) Про що нагадують назви вулиць Одеси?
- 5) Яку роль грає місто в житті країни?
- 6) Хто вчиться в вищих навчальних закладах Одеси?
- 7) Чому в Одесу їдуть відпочивати?
- 8) Як одесити називають своє місто?

3. Прочитайте текст 2. Дайте йому назву.

Уже в перші десятиліття свого існування Одеса стає важливим культурним центром. У місті будуються палаци, театри, прекрасні будівлі в європейському стилі. Вони утворили чудові архітектурні ансамблі, які збереглися до наших днів. В історичному центрі міста знаходиться понад 300 пам'яток архітектури.

Однією з головних історичних пам'яток міста є Потьомкінські сходи, побудовані в 1841 році архітектором Ф. Боффо. Їхня довжина - 142 метра, висота - 30 метрів. Потьомкінські сходи стали своєрідною «візитною карткою» Одеси. Вони поєднують Приморський бульвар – іще одну історичну пам'ятку з морським портом.

На Приморському бульварі навпроти будівлі мерії в 1888 році на кошти одеситів було споруджено пам'ятник великому російському поету О. С. Пушкіну.

Одесити пам'ятають тих людей, завдяки яким місто будувалося і розвивалося. На знак подяки їм споруджують пам'ятники. І першим з них став пам'ятник Дюку де Рішельє нагорі Потьомкінських сходів. У центрі міста також є пам'ятники імператриці Єкатерині II, градоначальникам О. Де-Рібасу і Г. Маразлі, губернатору М.Воронцову, співаку Л.Утьосову та ін.

У мальовничому куточку Одеси розташований Одеський національний театр опери і балету. Він був побудований в 1887 році за проектом віденських архітекторів Г. Гельмера і Ф. Фельнера. Це один з найкрасивіших театрів Європи та світу.

Театри Одеси є центрами її культурного життя. Крім Оперного, в Одесі діють ще 5 державних театрів: Український музично-драматичний, Російський драматичний, Театр музичної комедії, Театр юного глядача, ляльковий театр і філармонія.

Перший в Україні Музей старожитностей (Археологічний музей) було відкрито в 1823 році. У ньому представлена історія краю.

Літературне життя міста можна простежити в експозиції Літературного музею. Музей розміщено у чудовому будинку - пам'ятці архітектури XIX століття.

Багату колекцію картин українських, російських та іноземних художників можна побачити в Художньому музеї та в Музеї західного та східного мистецтва.

Щороку Одесу відвідують тисячі туристів, які знайомляться з історико-архітектурними пам'ятками міста та відвідують одеські театри та музеї.

4. Дайте відповідь на запитання, використовуючи інформацію текстів.

- 1) Які пам'ятки міста ви знаєте?
- 2) Кому в Одесі встановлено пам'ятники?
- 3) Яка пам'ятка стала своєрідною «візитною карткою» Одеси?
- 4) Хто і коли побудував Одеський оперний театр?
- 5) Що ви дізналися про театри та музеї Одеси?
- 6) Чим приваблює Одеса туристів?
- 7) Яка пам'ятка міста сподобалася вам найбільше?

5. Виконайте тест: визначте вірну відповідь.

- 1) Одеса була заснована
 - а) у 1651 році;
 - б) у 1794 році;
 - в) у 1900 році.
- 2) Місто розташоване
 - а) на півдні України;
 - б) на півночі України;
 - в) на заході України.
- 3) Одеса знаходиться
 - а) на березі Дніпра;
 - б) на березі Чорного моря;
 - в) в центрі Європи.

- 4) Центральна вулиця Одеси
- а) Пушкінська;
 - б) Дерибасівська;
 - в) Французький бульвар.
- 5) Про Одесу кажуть
- а) «Перлина біля моря»;
 - б) «Троянда біля моря»;
 - в) «Морська пісня».
- 6) Одеський оперний театр збудували
- а) французькі архітектори;
 - б) італійські архітектори;
 - в) австрійські архітектори.
- 7) На кошти одеситів було споруджено пам'ятник ...
- а) М.Лермонтову;
 - б) О.Пушкіну;
 - в) М.Гоголю.
- 8) Крім Оперного, в Одесі діють ще ...
- а) 3 театри;
 - б) 10 театрів;
 - в) 5 театрів.
- 9) У місті відкрито ... вищих навчальних закладів:
- а) 20;
 - б) декілька;
 - в) багато.
- 10) Одесити люблять своє місто та називають Одесу ...
- а) «Одеса-донька»;
 - б) «Одеса-мама»;
 - в) «Одеса-кохана».

6. Доповніть речення.

- 1) Місто Одеса було засноване ...
- 2) Уже в перші десятиліття свого існування Одеса стає
- 3) Головними історичними пам'ятками міста є

- 4) У мальовничому куточку міста розташований ...
- 5) В Одесі, крім Оперного театру, діють
- 6) Всій Україні відомі одеські ...
- 7) У вищих навчальних закладах Одеси навчаються ...
- 8) Щороку Одесу відвідують ...

7.Ознайомтеся с мікротекстами рубрики

«Це цікаво...»

- *Символами Одеси є її герб, прапор та гімн.*

Герб Одеси – це червоний щит, в центрі якого срібний якір, зверху золота міська корона, під короною Золота Зірка. Якір – це символ міста-порту, Золота Зірка – символ «міста-героя», а Золота корона означає багатство та процвітання.

Прапор Одеси складається зі смуг червоного, білого та жовтого кольорів. А гімном міста стала пісня з відомої музичної вистави – «Пісня про Одесу».

- *Однією з визначних пам'яток Одеси є одеські катакомби – величезний підземний лабіринт. Довжина тунелів одеських катакомб – понад 2,5 тис.км. Це найдовші катакомби у світі.*

- *Багатонаціональний склад мешканців Одеси вплинув на їхню мову. «Одеська мова» - це оригінальні вислови та колоритна вимова, які стали відомими далеко за межами Одеси.*

Одесити відомі своїм почуттям гумору та оптимізмом. Одесу називають «столицею гумору». В День сміху 1 квітня в місті проходить фестиваль Юморина, який вже багато років приваблює туристів.

- *В 2014 році в Одесі було відкрито «Алею Зірок Одеси» (на зразок голівудської). Перша зірка присвячена Одесі, а інші - відомим одеситам: поетам, письменникам, артистам, режисерам, художникам, архітекторам тощо.*

Що здалося вам найбільш цікавим?

Зверніть увагу! Так кажуть українці, коли захоплюються чимось:

Яка краса!

Надзвичайно!

Прекрасно!

Неперевершено!

Чудово!

Я в захваті від ... (чого?+2Р.в.)!

Диво-дивне! Диво з див!(книжк.)

8. Розкажіть про своє рідне місто.

9. Напишіть невеликий реферат-есе за темою 2. Вам допоможуть наступні питання:

- 1)Що ви дізнались про історію Одеси?
- 2)Чому Одеса грає велику роль в житті країни?
- 3)Якими є головні історичні пам'ятки міста?
- 4)Кому в Одесі встановлено пам'ятники?
- 5)Що ви дізнались про культурне життя міста? У яких театрах та музеях Одеси ви побували?
- 6)Чи подобається вам місто, в якому ви вчитеся?
- 7)Про які культурні традиції вашої країни ви хотіли б розповісти?
- 8)Які пам'ятники культури вашої країни ви знаєте?

Самостійна робота студентів

10. Прочитайте текст 3. Зверніть увагу на нову інформацію.

Текст 3

З історії Одеси...

Одеса - найбільше місто на півдні України. Це одне з найдавніших місць північного Причорномор'я. На цих територіях жили сармати, скіфи, греки, татари, турки тощо. Неодноразово змінювалися назва території, населення місцевості, держави, до складу яких входило це місце.

В 1789 році під час російсько-турецької війни османське місто-фортецю Хаджибей захопили війська Російської імперії.

А з 1794 року на цій місцевості почалося будівництво порту та планування нового міста. У цей час Хаджибей і був перейменований на Одесу, і таку назву має дотепер.

Для заселення нових земель та будівництва нового міста не вистачало населення, тому влада запрошувала оселятися тут колоністів, зокрема, італійців, французів, болгар, греків, вірмен, євреїв, німців тощо. Тут оселилися мешканці з усіх кінців Російської імперії та колишні українські козаки.

Від початку ХІХ століття місто почало активну торгівлю і стало одним з основних поставників зерна у країни Європи та Азії.

У різні часи містом керували обдаровані та талановиті люди – такі, як Хосе де Рібас, Арман де Рішельє, Олександр де Ланжерон, Михайло Воронцов, Томас Кобле та ін. Вже під кінець ХІХ століття Одеса стала одним з найбільших економічних та культурних центрів країни.

Бурхлива історія країни – це також історія Одеси: розпад Російської імперії, перша світова війна, революція, створення держави Радянський Союз (СРСР), друга світова війна, розпад СРСР і нарешті створення незалежної України.

Особливою сторінкою увійшла в історію міста героїчна оборона Одеси від німецьких фашистів у 1941 році, яка тривала 73 дні. Ворожі війська увійшли до міста 16 жовтня 1941 року, і майже три роки Одеса жила в окупації. Але під час окупації з ворогом боролися одеські партизани, базою яких стали одеські катакомби. Одесу визволили від фашистів війська третього Українського фронту 10 квітня 1944 року, і одна з найкрасивіших площ міста має назву Площа 10 квітня.

ХХ століття відзначено відкриттям в Одесі багатьох культурних, освітніх та наукових закладів. Це музей Західного та східного мистецтва, Український музично-драматичний театр, Одеська кіностудія, Інститут інженерів морського флоту, інститут зв'язку, політехнічний, медичний та інші.

У 1936 році почав працювати всесвітньо відомий Інститут очних хвороб (зараз ім. Філатова). Тоді же в Одесі було відкрито центральний стадіон «Чорноморець».

Одесу недарма називають «морськими воротами країни»: Одеський морський порт, який було відбудовано після війни, став одним з найбільших торгівельних портів міжнародного значення, найкрупнішим портом України.

Сучасна Одеса – гостинне місто на березі Чорного моря з неповторним колоритом. Як завжди, на одеситів та гостей міста зі свого постаменту дивиться Дюк, вражають своєю красою Оперний театр, архітектурні ансамблі історичного центру і ласкаве Чорне море.

Влітку сюди приїжджає багато туристів, щоб прогулятися по легендарній Дерибасівській вулиці, спуститися Потьомкінськими сходами на морський вокзал.

Також багато гостей приймає місто щороку першого квітня, коли відзначається всесвітній День сміху, а в Одесі проходить фестиваль гумору. Кажуть, що одесити мають найкраще в світі почуття гумору, яке не втрачають навіть у скрутних ситуаціях.

Одеса залишається гостинним містом, куди охоче приїжджають туристи, де й зараз селиться багато іноземців з різних країн світу.

Яких тільки поетичних назв не має Одеса: Місто-герой, Південна столиця, Південна Пальміра, перлина біля моря, столиця гумору... Це унікальне й неповторне місто!

11. Складіть називний або питальний план тексту.

12. Перекажіть основну інформацію за складеним самостійно називним або питальним планом.

Тема № 3. Українські народні традиції та звичаї.

1. Прочитайте текст.

Текст 1

Українські свята

Українці вміють працювати і вміють відпочивати. В Україні є різні свята: державні, професійні, народні.

У великі державні та народні свята люди не працюють. Це вихідні дні - червоні дні календаря.

Державні свята це День незалежності (24 серпня), День Конституції (28 червня), День Перемоги (9 травня), Міжнародний жіночий день (8 березня) та інші. У ці дні на вулицях розвішують національні прапори, проходять демонстрації, мітинги, паради.

Народні українські свята дуже різні. Зазвичай вони мають релігійний, християнський характер. Це Різдво, яке українці святкують 25-го грудня та 7-го січня, Пасха, яку святкують навесні щороку в різний час та інші.

Різдво - день народження Ісуса Христа. Увечері 6-го січня готують святковий стіл. На столі повинні стояти 12 страв. Головна страва - кутя. Кутя - це пшениця, мед, горіхи, вода. У різдвяну ніч співають народні пісні про народження Христа - щедрівки та бажають один одному щастя.

На Великдень фарбують яйця в червоний колір, тому що це символ життя і сонця; печуть солодкий круглий хліб, який в Україні називається «паска».

Є народні нерелігійні свята, наприклад, Новий рік, який святкують 1-го січня. На Новий рік в кожному будинку ставлять ялинку і прикрашають її. А ще Новий рік називають сімейним святом. В новорічну ніч уся сім'я збирається за новорічним столом. В народі кажуть «Як зустрінеш Новий рік, так його і проведеш!». Новорічні герої Дід Мороз (Санта Клаус) і його внучка Снігуронька. Вони дарують подарунки кожній дитині.

Крім того, в кожному місті є свої свята. Щороку 1-го квітня одесити святкують Гуморину, або день сміху. В цей день всі жартують, сміються, вдягають карнавальні костюми. На Дерибасівській проходить карнавальний парад, різні ігри.

2. Дайте відповідь на питання використовуючи інформацію тексту 1.

- 1) Які свята є в Україні?
- 2) Які державні українські свята ви знаєте?
- 3) Як українці святкують державні свята?
- 4) Які народні релігійні свята ви знаєте?
- 5) Як українці святкують Різдво?
- 6) Як святкують Великдень?
- 7) Які народні нерелігійні свята ви знаєте?
- 8) Які символи Нового року?
- 9) Як проходить одеська Гуморина?
- 10) Які українські свята ви вже бачили? Чи сподобалися вони вам?

3. З'єднайте дати з назвами свят.

1 січня	День Конституції
7 січня	День Перемоги
8 березня	Новий рік
1 квітня	Різдво
9 травня	День незалежності
28 червня	Міжнародний жіночий день
24 серпня	Гуморина

4. Прочитайте текст.

Текст 2

Український рушник

У кожного народу є свої символи. В Україні одним з таких символів є вишитий рушник.

У давнину українці вважали рушник оберегом. Оберіг - це річ (рослина або тварина), яка охороняє людини від злих сил. Сама форма рушника має символічне значення дороги, долі, захисту. А вишитий орнамент підсилює захисну силу рушника.

Коли син їхав в далеку дорогу, мати обов'язково давала йому з собою рушник. Хлібом-сіллю на вишитому рушнику до сих пір зустрічають гостей, і це є символом миру, поваги та гостинності.

Рушник використовували у багатьох обрядах.

До весілля кожна дівчина мала вишивати рушники. Якщо вона погоджувалася вийти заміж, то виносила сватам - людям, які прийшли домовлятися про весілля - рушники.

Під час заручення на стіл клали хліб, який накривали рушником. Дівчина і її наречений клали руки на хліб, після чого їх руки перев'язували рушником, тобто символічно з'єднували. В день весілля наречена зав'язувала рушник замість пояса. Цей рушник жінка зберігала все життя. На рушник ставали молодих в церкві під час вінчання. Рушник був обов'язковим і при народженні дитини. На рушник приймали новонародженого.

Якщо в будинку хтось помер, то рушник вішали біля вікна. А після того, як померлого виносили, рушником зав'язували ворота, щоб смерть не повернулася назад.

У будинку рушники вішали над іконами, портретами родичів, дзеркалами.

У кожному регіоні України на рушниках вишивали свої особливі орнаменти. За орнаментом можна визначити, де вишивався рушник.

Так, в Західній Україні дуже популярні геометричні малюнки, а в Центральній - рослинні орнаменти. Рушники також відрізняються один від одного своїм кольором.

Основними кольорами українського рушника були червоний (символ радості та любові) та чорний (це і смуток, і родюча земля), але, наприклад, в деяких регіонах України поширеними є також червоно-

чорно-жовті орнаменти (де жовтий – символ багатства), або багатокольорові з додаванням синього кольору (символу сили).

Ці орнаменти можна побачити також в українському національному костюмі, наприклад, на українських сорочках – вишиванках.

Рушники і сьогодні можна побачити не тільки в музеях і на виставках, а й на весіллях, під час вінчання та хрещення, а також майже в кожній сільській хаті.

5. Дайте відповідь на питання.

- 1) Що таке оберіг?
- 2) Яке символічне значення має український рушник?
- 3) Як дівчина висловлювала згоду вийти заміж за юнака?
- 4) Як використовували рушник в церкві під час вінчання і при народженні дитини?
- 5) Де вішали рушник в будинку?
- 6) Чим відрізняються рушники в різних регіонах України?
- 7) Де в сьогодні можна побачити вишитий рушник?

6. Прочитайте мікротекст.

Текст 3

День захисника України, День українського козацтва

День захисника України відзначають 14 жовтня. Дата для свята обрана не випадково, бо в цей день відзначають і День українського козацтва. Козаки - це вільні воїни, які в XVI- XVII століттях захищали свою країну від ворогів, боролись за свою свободу та незалежність. Вони були мужніми та славними воїнами.

14 жовтня - вихідний день. Напередодні в школах України розповідають про героїв-козаків, а також про героїв Другої світової війни. Дівчатка вітають хлопчиків як майбутніх захисників Батьківщини.

За традицією в містах та селах в цей день проходять мітинги, фестивалі та спортивні змагання, а у військових частинах вітають нинішніх захисників України.

7. Дайте відповідь на питання.

- 1) Коли в Україні відзначають День захисника України?
- 2) Чому саме обрана така дата?
- 3) Хто такі козаки?
- 4) Як відзначають це свято?
- 5) Чому в цей день вітають хлопчиків?
- 6) Чи є таке свято у вашій країні?

Це цікаво

- День Матері відзначають в останню неділю травня;
- День Вчителя відзначають в першу неділю жовтня;
- День студента в Україні відзначають 17 листопада;
- День знань відзначають 1 вересня.

8. Розкажіть, про які народні традиції, свята та символи України ви дізналися.

9. Розкажіть про свята та народні традиції вашої країни.

10. Напишіть невелике оповідання за темою 3. Вам допоможуть наступні питання.

- 1) Які державні свята відзначають в Україні?
- 2) Які народні та релігійні українські свята ви знаєте?
- 2) Яке символічне значення має український рушник?
- 3) Які українські свята вам сподобались? Чим саме?
- 4) Свідком яких українських свят ви вже були?
- 5) Про які українські традиції ви можете розповісти?
- 6) Які офіційні державні свята відзначають у вашій країні?
- 7) Які міжнародні свята є в вашій країні?
- 8) Про які народні чи релігійні свята вашої країни ви можете розповісти?

9) Як ви святкуєте Новий рік?

10) Чи є у вас улюблене свято? Як його відзначають?

Самостійна робота студентів

11. Прочитайте текст 4.

Текст 4

Українське весілля

Важливі етапи в житті українського народу супроводжуються різноманітними звичаями та обрядами.

Серед сімейних обрядів найпопулярнішим є обряд сватання.

Сватання – перша зустріч нареченого з родичами нареченої для отримання згоди на шлюб. Сватати дівчину шли пізно ввечері, щоб у разі відмови зберегти сватання в таємниці.

Хліб у народі завжди цінували, берегли, тому й сватів зустрічали з хлібом. Нареченого дівчина перев`язувала платком. У разі відмови сватам підносили гарбуз.

Після сватання влаштовувались оглядини та заручини. Заручини – це скріплення згоди на шлюб і оголошення про цю подію.

Після заручин готувалися до весілля. Перед весіллям в оселі нареченої збирались дівчата проводили дівич-вечір, а в оселі нареченого хлопці проводили парубоцьку вечірку.

За бажанням наречених відбувалося вінчання в церкві. Пісні, танці, жарти – головні акорди цього дня. Вони створювали радісний настрій усім учасникам весілля.

12. Як ви розумієте слова та словосполучення:

- наречений/наречена
- шлюб
- сват/свати
- влаштовуватися
- заручини
- супроводжуватись
- весільний день

- дівич-вечір
- парубоцька вечірка

13. Дайте відповіді на питання з тексту 4

- 1) Який найпопулярніший сімейний обряд в Україні?
- 2) Що таке сватання?
- 3) Як проходив обряд сватання? Чим зустрічали сватів?
- 4) Коли влаштовувались оглядини?
- 5) Що таке заручення?
- 6) Коли починали готуватись до весілля?
- 7) Що створювало радісний настрій у весільний день?

14. Підготуйте невелику розповідь за темою № 3.

Тема 4. Видатні українці

**1. Прочитайте текс. Дайте відповідь на питання після тексту.
Перекажіть текст.**

Текст 1

Тарас Григорович Шевченко

Тарас Григорович Шевченко – великий український поет.

Він народився 9 березня 1814 року в селі Моринці в Україні. Його дитинство було важке і безрадісне. Батьки Шевченка були кріпаки. Вони рано померли, і хлопчик почав працювати у поміщика.

З дитинства Тарас дуже хотів вчитися і любив малювати. Поміщик послав талановитого юнака до Петербурга вчитися живопису. У Петербурзі Тарас познайомився з відомими російськими художниками та поетами. Вони побачили, як малює кріпак, зібрали гроші й викупили Тараса на свободу. Так він отримав волю і став вільним художником.

Незабаром Тарас вступив до Академії мистецтв у Петербурзі. Він написав багато картин і отримав три медалі Академії.

У ці роки Тарас починає писати вірші. У 1840 році було видано його першу книгу - збірку поезій «Кобзар». Кобзарями називали сліпих музикантів, які ходили по країні, грали на кобзах та співали українські народні пісні (думи) про життя та історичне минуле народу. Шевченко теж писав про життя українського народу, тому і назвав свою книгу «Кобзар».

У 1845 році Шевченко закінчив Академію і поїхав до України. Тут він пише вірші про боротьбу українського народу за свободу, пише сатиричні вірші проти царського режиму.

За ці вірші його було заарештовано та заслано на каторгу. Йому було заборонено писати вірші та малювати. На засланні поет був 10 років.

Після каторги Шевченко повернувся дуже хворим і прожив тільки 4 роки. В останні роки він продовжував писати й малювати і навіть написав буквар на українській мові.

У 1861 році Шевченко помер у Петербурзі. Цар не дозволив ховати його на батьківщині. І тільки через місяць його друзі отримали дозвіл і поховали поета на високому березі Дніпра, як хотів сам Шевченко.

2. Дайте відповідь на питання, використовуючи інформацію тексту.

- 1) Хто такий Тарас Шевченко ?
- 2) Коли він народився ?
- 3) Хто були його батьки?
- 4) Який талант проявився у Шевченка ще в дитинстві?
- 5) Де він почав вчитися малювати?
- 6) Хто допоміг Шевченку отримати волю?
- 7) Коли він видав свою першу книгу «Кобзар»?
- 8) Чому перша книга Шевченка має таку назву?
- 9) Що робив Шевченко після закінчення Академії?
- 10) За що він був заарештований і засланий на каторгу?
- 11) Коли Тарас Шевченко помер і де був похований?

3. Перакажіть текст.

4. Прочитайте текст 2.

Текст 2

Григорій Сковорода

(1722 - 1794)

Григорій Сковорода - унікальний український філософ, поет, педагог. Він народився 22 листопада 1722 року в бідній козацькій сім'ї. Початкову освіту Григорій здобув у сільській школі.

У 1734 році Григорій вступив до Києво-Могилянської академії, де навчання було безкоштовним. У 1750 році Сковорода закінчив академію. Він прекрасно знав польську, німецьку, грецьку, церковнослов'янську мови; латинь була для нього другою рідною мовою.

Сковорода вивчав філософію, релігію, астрономію, логіку, етику, біологію, а також основи анатомії, фізіології та психології.

Впродовж декількох років Сковорода подорожував по Європі, а в 1750 році повернувся на батьківщину. З 1751 по 1769 рік він працював викладачем в різних навчальних закладах. Його дуже любили студенти.

Найбільше Григорій Сковорода цінував внутрішню свободу, тому з 1769 року він обирає життя мандрівного філософа. І це його життя-мандрівка тримало понад 25 років. Кожного літа він подорожував по Україні, одяг його був дуже простий, а з собою він завжди носив Біблію і флейту. Він писав філософські трактати, музику, пісні та вірші. Сковорода любив розмовляти з різними людьми, і люди любили цю дивну людину, яка несе їм мудрість, красу і доброту.

Григорій Сковорода відмовився видавати свої твори. Він не мріяв про популярність, кар'єру та багатство. Він вважав, що щастя людини в його власних руках, а нещасливими люди є тому, що думають тільки про матеріальні, несправжні цінності і забувають про справжні цінності - духовні. Ще за життя Сковорода став людиною-легендою, отримавши прізвисько українського Сократа.

Помер Григорій Сковорода 29 жовтня 1794 року. На хресті над його могилою, як він і хотів, написано: «Світ ловив мене, але не впіймав...». Вже після смерті Сковороди було видано його збірки пісень та байок, філософські та релігійні трактати. Його твори та життя мали великий вплив на сучасників.

5. Виконайте тест: знайдіть правильну відповідь

- 1) Навчальну освіту Сковорода здобув...
 - а) в середній школі
 - б) в сільській школі
 - в) в університеті
- 2) Декілька років Сковорода майнував....
 - а) по Європі
 - б) по Росії
 - в) по Азії

3) Більш за все Сковорода цінував...

а) гроші

б) волю

в) силу

4) Сковорода обрав життя...

а) мандрівного художника

б) мандрівного філософа

в) мандрівного вченого

5) Він завжди носив...

а) альбом для малювання та книги

б) зошит та флейту

в) Біблію та флейту

6) Сковорода мріяв про...

а) духовну свободу

б) багатство

в) славу

7) Сковорода отримав ім'я...

а) українського Арістотеля

б) українського Сократа

в) українського Платона

6. Дайте відповіді на запитання, використовуючи інформацію тексту.

1) Коли народився Г. Сковорода?

2) Якими мовами він володів?

3) Що вивчав Г. Сковорода?

4) Чому Г. Сковорода обрав життя “мандрівного філософа”?

5) Чому він відмовився публікувати свої твори?

6) Чому Г. Сковороду називали “українським Сократом”?

7) Як ви розумієте слова: «Світ ловив мене, але не спіймав»?

7. Прочитайте текст 3. Дайте відповіді на запитання.

Ігор Іванович Сікорський

Ігор Іванович Сікорський – один з найталановитіших інженерів-винахідників ХХ століття.

Ігор Сікорський народився в 1889 році у Києві в сім'ї професора медицини. Ігор закінчив київську гімназію, Морський кадетський корпус у Петербурзі та Київський політехнічний інститут. За часів навчання в Київському політехнічному інституті почав працювати в галузі літакобудування.

Ще в дитинстві Ігоря вразили ідеї Леонардо да Вінчі про створення «залізного птаха» - машини, яка б підіймалася в повітря та могла б літати за допомогою потужного гвинта. Ці ідеї надихнули його на створення першого гелікоптера.

У 1908-1912 роках, ще навчаючись в інституті, Ігор Сікорський спроектував і побудував кілька гелікоптерів та біпланів, а потім разом з товаришами побудував аероплан і сам випробував його влітку 1910 року.

У 1911 році Сікорський самостійно сконструював літак «С-5», на якому успішно склав іспит на звання пілота, а також встановив 4 рекорди: висоти, дальності, швидкості та тривалості польоту. Навесні 1912 року на Міжнародній авіаційній виставці цей літак отримав золоту медаль. Потім І.Сікорський створив літак «С-6» для двох пасажирів і літак «С-7», який уперше в історії російської авіаційної промисловості було продано за кордон.

З 1913 року Ігор Сікорський працює у галузі важкого літакобудування. Він побудував чотиримоторний літак «Руський вітязь», а потім найпотужніший повітряний корабель «Ілля Муромець», на якому в 1914 році було встановлено світовий рекорд вантажопідйомності і який став кращим літаком першої світової війни.

Після революції в Росії у 1918 році Ігор Сікорський емігрував спочатку до Франції, а потім до Сполучених Штатів Америки і залишився там назавжди. У 1918 році Сікорський створив кращий в Америці літак «S-29A». А у 1925 році за допомогою великого

російського композитора та музиканта і такого ж емігранта, як він сам, Сергія Рахманінова Ігор Сікорський заснував авіаційну фірму.

Літаки І.Сікорського працювали на авіалініях «Пан Американ». На літаку «S-42» було встановлено 10 світових рекордів, а 10 серійних «S-42» стали першими міжконтинентальними пасажирськими літаками. На них здійснювались регулярні рейси через Атлантичний і Тихий океани.

З 1939 року авіаконструктор займався тільки створенням гелікоптерів. Найвідоміший гелікоптер Сікорського – «Чорний яструб». На основі гелікоптера «S-65» після смерті конструктора було створено гелікоптер-невидимку «Super-Stealth». І.Сікорського по праву було названо «батьком гелікоптерів»

І.І.Сікорський займався і суспільною діяльністю: допомагав співвітчизникам, які потрапили за кордон під час та після другої світової війни. Займався він також і філософією і написав декілька релігійно-філософських трактатів. Зокрема, він писав: «Весь перебіг історії та трагічний досвід нашого часу свідчать, що людський інтелект і передова наук безсилі протистояти зловісній небезпеці духовного зла, а наукові відкриття та інженерні винаходи можуть стати слугами зла, допомагаючи поширювати брехню, страх, ненависть і вбивство в безпрецедентних масштабах».

Помер Ігор Сікорський у 1972 році в США. Усього за своє життя він побудував 78 літальних апаратів.

8. Дайте відповідь на питання, використовуючи інформацію тексту.

- 1) Коли і де народився І.І.Сікорський?
- 2) В якій галузі працював І.І.Сікорський?
- 3) Що проектував талановитий інженер?
- 4) Який літак в історії російської авіації було вперше продано за кордон?
- 5) Як називався найпотужніший повітряний корабель?
- 6) Що конструював Сікорський з 1939 року?

7) Коли і де помер І.Сікорський?

8) Чому І.І.Сікорського називають «батьком гелікоптерів»?

9. Прочитайте мікротексти рубрики «Це цікаво...».

- З 2007 року існує проект «Великі українці». В збірці за результатами цього проекту «100 великих людей України» є історичні діячі минулого та сьогодення, вчені та винахідники, поети та письменники, художники та режисери, лікарі та актори, спортсмени та політики.
- Лев Ландау викладав та проводив наукові дослідження у Українському фізико-технічному інституті, Харківському університеті та Харківському політехнічному університеті. Він отримав Нобелівську премію 1962 року.
- Глушко Валентин Петрович народився в Одесі, видатний інженер, вчений в галузі ракутно-космічної техніки. Його ім'я отримав кратер на видимому боці Місяця. Також на його честь названо астероїд 63576 Глушко. Його ім'ям названо великий проспект в Одесі.
- Ігор Тамм викладав в Одеському політехнічному університеті. Отримав Нобелівську премію в галузі фізики 1958 року.
- На протязі року тривало опитування українців за питанням: «Кого ви вважаєте символом української нації?» Переважна більшість українців назвали Тараса Григоровича Шевченка.

10. Напишіть невеликий реферат на тему «Видатні українці». Вам допоможуть наступні питання:

1) Хто такий Т.Г.Шевченко?

2) Що цікавого ви дізналися про його життя?

3) Чому Т.Г.Шевченка називають «Великим Кобзарем українського народу»?

4) Чому ім'ям Шевченка названо вулиці, проспекти, парки, університети в Україні?

5) Що ви знаєте про українського філософа Г.Сковороду?

- 6) Чому Г.Сковороду називають «українським Сократом»?
- 7) Кого називають «батьком гелікоптерів»?
- 8) Що зробив І.І.Сікорський для світової галузі літакобудування?
- 9) Кого ще з відомих українців ви знаєте?
- 10) Яких вчених, філософів, поетів (письменників) своєї країни ви знаєте? Про які цікаві факти з їхньої біографії ви б хотіли розповісти?

Самостійна робота студентів

11. Прочитайте текст 4. Дайте назву тексту.

Текст 4

Сергій Корольов народився в 1907 році в Україні в невеличкому місті Житомирі в сім'ї викладача. В 1915 році сім'я переїхала до Києва, а в 1917 році – до Одеси, де Сергій вчився спочатку в гімназії, а потім – в професійній школі. Коли Сергій навчався в школі, він захоплювався фізикою та математикою, цікавився авіацією. Вже в 15 років Сергій вирішив стати авіаконструктором.

У 1924 році він приїхав до Києва та вступив до Київського політехнічного інституту (КПІ), де раніше навчався І.Сікорський. Його викладачами були відомі вчені. У КПІ Сергій Корольов почав працювати в науковій лабораторії механічного факультету. Він конструював планери і сам літав на них. С.Корольов вивчав праці К.Цюлковського і став його послідовником.

У 1926 році сім'я Корольова переїхала до Москви, де Сергій продовжував вчитися в університеті. Навчання Сергій поєднував з роботою на заводі авіаційної промисловості.

Після закінчення університету Корольов з групою вчених-ентузіастів вивчає реактивний рух, з 1931 року очолює відділ балістичних ракет Реактивного науково-дослідного інституту. І вже в 1933-го року було створено першу ракету.

Під час Другої світової війни С. Корольов працював над створенням нових літаків, ракетних двигунів, мобільної реактивної установки «Катюша». А після війни його було призначено головним конструктором ракетного центру.

У 1953 році під керівництвом С.Корольова було створено першу керовану ракету далекої дії, першу міжконтинентальну ракету, а в 1957 році на орбіту Землі бул виведено перший штучний супутник.

12 квітня 1961 року вперше в історії людства було здійснено політ людини в космос. Космічний корабель «Восток-1» за 108 хвилин здійснив оберт навколо землі та вдало приземлився. На борту корабля перебував перший у світі космонавт Юрій Гагарін. 12-15 серпня 1962 року на космічному кораблі «Восток- 4» здійснив політ Павло Попович. Він був першим українцем, який побував у космосі.

А далі під керівництвом головного конструктора С.П.Корольова було створено і перший багатомісний космічний корабель, і перша космічна станція «Союз», і перші космічні апарати для дослідження Луни, Марсу та Венери.

Усі свої сили Сергій Павлович Корольов віддав розвитку ракетної техніки, здійсненню мрії К. Ціолковського про космічні польоти. Він писав: «Надійний міст із Землі в Космос уже перекинуто..., і дорога до зірок відкрита».

С.П. Корольову встановлено пам'ятники, його ім'ям названо вулиці та проспекти, наукові та навчальні заклади, авіалайнери та кораблі в різних країнах світу.

12. Дайте відповіді на питання.

- 1) Де і коли народився С.П. Корольов?
- 2) Коли Корольов почав захоплюватись і цікавитись фізикою, математикою, авіацією? Чим захоплювався Сергій Корольов?
- 3) Де вчився С.Корольов?
- 4) Коли Сергій Корольов почав конструювати планери?
- 5) Коли було створено першу ракету?
- 6) На чим працював С.Корольов під час Другої світової війни?
- 7) Коли було здійснено перший в історії людства політ в космос?
- 8) Хто першим з українців побував у космосі?

13. Прочитайте мікротекст. Дайте назву тексту

Текст 5

Українським вченим належать значні відкриття в галузі фізики, хімії, мікробіології. Вони досягли блискучих успіхів у дослідженні та лікуванні захворювань людини. Такими вченими є І.Мечников, Н.Гамалія, Д.Заболотний та інші.

Наукові праці Іллі Мечникова присвячено проблемам вірусології.

У 1886 році в Одесі Ілля Мечников і Микола Гамалія відкрили першу в Східній Європі (і другу в світі) бактеріологічну станцію (нині Інститут вірусології та епідеміології ім. Мечникова). Ілля Мечников успішно лікував такі хвороби як тиф, чума, холера, туберкульоз.

І.І.Мечников працював у багатьох галузях біологічної науки і фактично в усіх ним зроблено значні відкриття. В 1908 році І.Мечников став Нобелівським лауреатом.

Ім'ям І.Мечникова названо університети та науково-дослідні інститути, вулиці та проспекти в Україні та Росії. В Одесі ім'ям

І.Мечникова названо одну з центральних вулиць, Науково-дослідний інститут вірусології та Одеський національний університет.

14. Виконайте тест.

1) І.Мечников видатний український ...

- а) письменник
- б) викладач
- в) вчений

2) І. Мечников став лауреатом ...

- а) Премії мира
- б) Державної премії
- в) Нобелівської премії

3) Вченими І.Мечниковим та М.Гамалією було відкрито...

- а) бактеріологічну станцію
- б) метеорологічну станцію
- в) станцію зв'язку

- 4) Першу в Східній Європі бактеріологічну станцію було відкрито ...
- а) в Одесі
 - б) в Харкові
 - в) у Києві
- 5) І.Мечников успішно лікував ...
- а) грип
 - б) туберкульоз
 - в) коронавірус

15. Дайте відповіді на питання.

- 1) Де і коли в Україні було відкрито першу бактеріологічну станцію?
- 2) Які інфекційні захворювання лікував І.Мечников?
- 3) Лауреатом якої премії став І. Мечников?
- 4) Які місця в Одесі пов'язані з ім'ям І.Мечникова?

16. Підготуйте монологічне висловлювання за темою 4.

Тема 5. Освіта в Україні

1. Прочитайте текст 1.

Текст 1

Система освіти в Україні

Конституція України гарантує кожному громадянину право на освіту.

Система освіти в Україні включає дошкільну освіту, загальну середню освіту, професійну та вищу освіту.

Перший ступінь освіти - дошкільне виховання. У дошкільних установах - дитячих садках - знаходяться діти 3-5-років протягом робочого дня батьків. Виховання і навчання в дитячих садках здійснюється в процесі ігрових занять. Мета - підготовка дітей до школи.

Другий ступінь – середня освіта. Головними навчальними закладами середньої освіти є школи, гімназії та ліцеї. В школу діти йдуть в 6-7 років і навчаються там 12 років. Середню спеціальну освіту можна отримати в технікумі або в училищі.

Третій ступінь - вища освіта. Її отримують в інститутах, університетах та академіях.

З 2008 року замість екзаменів абітурієнти складають тести з предметів, які вони самі обирають (з української мови та літератури, з хімії, фізики, біології і т.д.) в центрах оцінювання якості освіти шкіл. На підставі отриманих результатів вони йдуть вчитися в той чи інший обраний вищий навчальний заклад (ВНЗ).

Сьогодні в Україні понад 300 вишів. Навчання у вишах х триває 4-6 років. Існує очна (стаціонар) і заочна форма навчання. Студенти, які добре навчаються, отримують стипендію.

Навчання завершується складанням державних іспитів і захистом диплома. Студенти отримують диплом бакалавра після 4-го курсу, а після 6-го курсу - диплом магістра.

В університеті для багатьох студентів починається шлях в науку - це аспірантура (очна або заочна). Термін навчання в аспірантурі -

три роки, протягом яких аспіранти пишуть наукову роботу - дисертацію. Після захисту дисертації аспірант отримує вчене звання

Зараз в Україні відбувається перебудова системи освіти відповідно до вимог Болонської системи, основною метою якої є формування єдиної європейської освітньої системи.

Болонська система передбачає більший обсяг самостійної роботи студентів, коли викладач консультує студента за обраною тематикою, а студент самостійно освоює матеріал. За Болонською системою вводиться так звана кредитно-модульна оцінка знань, проводяться модульні контролі. Це позитивне нововведення орієнтує студента на постійну та послідовну роботу.

2. Дайте відповідь на питання, використовуючи інформацію тексту.

- 1) Що являє собою перший ступінь освіти?
- 2) Яка мета дошкільної освіти?
- 3) Скільки років діти вчаться в школі?
- 4) Де здобувають вищу освіту?
- 5) Скільки років навчаються студенти у вишах?
- 6) Хто отримує стипендію?
- 7) Чим завершується навчання у виші?
- 8) Яка форма навчання існує для молодих людей, які хочуть займатися наукою?
- 9) Що являє собою Болонська система освіти?

3. Погодьтеся або заперечте. Аргументуйте свою думку, використовуючи відомі вам мовленнєві кліше.

- 1) Конституція гарантує право на освіту.
- 2) Мета дошкільного виховання - підготовка до школи.
- 3) Середню освіту можна отримати в гімназіях, ліцеях та коледжах.
- 4) Вищу освіту здобувають в технікумах.
- 5) Для вступу до вищого навчального закладу абітурієнти складають іспити.
- 6) Студенти навчаються у вишах 4-6 років.

- 7) Навчання в виші завершується захистом диплома.
- 8) В університеті для всіх студентів відкривається шлях в науку.
- 9) Болонська система передбачає невеликий обсяг самостійної роботи студентів.

4. Прочитайте текст 2. Дайте йому назву.

Текст 2

Одним з провідних вузів України є Одеський національний політехнічний університет - університет з багатою історією і традиціями. Це один з найстаріших вищих технічних навчальних закладів України, який було засновано в 1918 році.

Вагомим є внесок ОНПУ в розвиток української та світової науки і техніки, в підготовку фахівців різних країн світу. На базі політехнічного університету було створено відомі та престижні в країні вищі навчальні заклади: Одеський національний морський університет, Одеська національна академія зв'язку, Одеський державний економічний університет, Одеська державна академія будівництва і архітектури, Одеський державний аграрний університет.

Сьогодні Одеський національний політехнічний університет об'єднує 15 інститутів і навчально-наукових центрів. Тут працюють майже 4 000 викладачів, наукових співробітників, інженерно-технічних працівників.

В ОНПУ навчається кілька тисяч студентів, стажерів, аспірантів і докторантів, з них більше 500 - іноземні громадяни. Студенти навчаються в інститутах (факультетах) університету за 56 спеціальностями. Навчання здійснюється за дворівневою системою: бакалавр - магістр.

Університет має потужну науково-дослідну базу. Вчені та фахівці університету внесли великий вклад в найрізноманітніші галузі науки і техніки. Праці й досягнення вчених, які в різні роки працювали в університеті, широко відомі в світі. Серед вчених університету – Нобелівській лауреат академік І.Тамм., засновник

вітчизняної радіоастрономії М.Папалексі, один з піонерів в галузі електронно-обчислювальних технологій Л. Гутенмахер, та ін.

Багаторічні міжнародні науково-технічні зв'язки університету створили Одеському політеху стійку репутацію за кордоном. Сьогодні університет співпрацює з навчальними, науковими та виробничими центрами 20 країн світу. Одеський національний політехнічний університет входить до складу Європейської Університетської Асоціації та Міжнародної Асоціації університетів.

За роки свого існування університет випустив більше 90 тисяч інженерів, понад 5 тисяч фахівців для 102 країн світу. Він і зараз є гордістю одеситів, одним з лідерів вітчизняної науки.

5. Дайте відповідь на питання, використовуючи інформацію тексту.

- 1) Коли був заснований ОНПУ?
- 2) Які виші було створено на базі політехнічного університету?
- 3) Скільки інститутів зараз об'єднує ОНПУ?
- 4) Скільки викладачів і співробітників працюють в університеті?
- 5) Скільки студентів за скількома спеціальностями навчається у Одеському національному університеті? Чи є серед них іноземні громадяни?
- 6) Якими є міжнародні зв'язки університету?
- 7) Скільки інженерів підготував політех за роки свого існування?

6. Прочитайте текст 3. Поясніть, як ви розумієте назву тексту.

Текст 3

Інженер - професія майбутнього

Інженер - це фахівець з вищою технічною освітою. Специфіка діяльності інженера полягає в тому, що ця діяльність - практична. Вона пов'язана з вирішенням технічних завдань. Особливістю інженерної діяльності є те, що вона спрямована на технічні завдання, для вирішення яких потрібні наукові знання.

Таким чином, особливості інженерної діяльності обумовлені поєднанням в ній науки з практикою.

Техніка вторгається в усі сфери людської діяльності, і разом з нею всюди з'являється фігура фахівця-інженера. Інженери керують виробничими ділянками на підприємствах; вони проектують технології, обладнання, машини та автоматизовані системи; інженери працюють в конструкторських на науково-дослідних центрах, вирішують питання організації виробництва, планування, процесів управління тощо.

XX століття скінчилося перемогою людського розуму: атомна енергетика, транспорт та зв'язок, успіхи в медицині та космонавтиці, відкриття в генетиці та астрономії та, нарешті, досягнення в області обробки інформації, які привели до «комп'ютерної революції» і появи всесвітньої мережі Інтернет. Отже, з'явилося багато нових інженерних спеціальностей та професій.

Які ж, крім виробничих, існують сьогодні області застосування інженерних знань?

Інженерія в наш час зайняла важливе місце в медицині. Без фармацевтичної інженерії не обійтися в створенні ліків. Різноманітна апаратура заповнює лікарні, а сучасна операційна - ціла технічна лабораторія. Розробка й використання всієї цієї техніки викликали до життя медичну інженерію.

Сьогодні для нас стають звичними такі слова, як зооінженерія та генна інженерія. Виникла нова галузь інженерної діяльності - біоінженерія.

Приблизно півстоліття тому в житті людства відбулося воістину революційна подія: з'явився комп'ютер. Спочатку в ньому бачили лише електронного помічника, здатного звільнити інженера від вирішення складних завдань. Але майбутнє належить і інженерам, і машинам. Уже кілька років вчені та винахідники працюють над квантовими комп'ютерами. Подібна машина може моментально переглядати величезні бази даних.

Професія інженера-економіста вже давно отримала визнання. До інженерних методів звертаються при вирішенні суспільно-політичних завдань.

Інженер повинен завжди вчитися, щоб вміти вирішувати найскладніші виробничі та технічні завдання. Сучасний фахівець повинен володіти і новим типом економічного мислення. Це означає, що випускник технічного вузу повинен розуміти закономірності розвитку суспільства, напрямки сучасного економічного прогресу.

Інженер бере участь у виробництві матеріальних благ суспільства - від продуктів харчування і товарів повсякденного попиту до складних обчислювальних машин і космічних ракет.

Таким чином, сфера інженерії охоплює найрізноманітніші галузі життєдіяльності людини, і без інженерії стає неможливим подальший науково-технічний прогрес.

7. Дайте відповідь на питання, використовуючи інформацію тексту.

- 1) У чому специфіка діяльності інженера?
- 2) Яким чином інженерія поєднує науку з практикою?
- 3) Які основні наукові успіхи ХХ століття?
- 4) Які існують області застосування інженерних знань?
- 5) Чому без інженерії стає неможливим науково-технічний прогрес?

8. Прочитайте мікротексти рубрики «Це цікаво...».

● *Народна освіта України має давні традиції. На території України з XIV століття існували так звані «братські школи», де навчалися діти різних верств населення – і багаті, і бідні.*

● *У 1576 році в місті Остроз було відкрито перший український вищий навчальний заклад на зразок європейських – Острозьку академію. Вона фактично стала першим вишем у Східній Європі.*

● *З 1659 року почала свою діяльність Києво-Могилянська академія. Щорічно тут навчалось від 500 до 2000 студентів (українці, руські, серби, болгары, молдавани, греки та ін.). Серед*

студентів академії був і М.В.Ломоносов – майбутній видатний вчений та засновник першого в Росії Московського університету.

Що здалося вам найбільш цікавим?

9. Напишіть невеликий реферат-есе на тему «Система освіти в Україні та в моїй країні». Вам допоможуть наступні питання:

- 1) Чи гарантується право на освіту у вашій країні конституцією?
- 2) Що входить в систему освіти України?
- 3) За яких умов зараховуються абітурієнти до університету у вашій країні?
- 4) Що спільного і які відмінності в навчанні студентів в університетах України і вашої країни?
- 5) Яка форма навчання існує для людей, які хочуть займатися наукою?
- 6) Які престижні вищі навчальні заклади є у вашій країні? Які професії там отримують? Чи важко вступити до цих в вишів?
- 7) Чи вважаєте ви інженерні професії важливими для економіки будь-якої країни?
- 8) Якими є сучасні вимоги до професії інженера?
- 9) Чому ви приїхали вчитися до Одеси?
- 10) Де ви зможете працювати, отримавши спеціальність в ОНПУ?

Самостійна робота студентів

10. Прочитайте текст 4. Виділіть у ньому інформацію, якою можна доповнити текст «Система освіти в Україні».

Текст 4

Вищі навчальні заклади України

Система освіти в Україні досить розвинена. Загальна середня освіта в країні безкоштовна й обов'язкова. В Україні багато гімназій, ліцеїв, державних та приватних шкіл. Далі освіту одержують у коледжах, технікумах і вищих навчальних закладах (ВНЗ): інститутах, академіях та університетах.

Більшість молодих осіб, які гордо називають себе українськими студентами, навчаються стаціонарно. Якщо ти вже вчишся у вищому навчальному закладі, то розумієш, як це обтяжливо: після зарахування студенти мусять щодня ходити на пари. Це і теоретичні заняття - лекції, і практичні та лабораторні роботи, під час яких треба переконувати викладачів у тому, що лекційний матеріал засвоєно, а не лише прослухано.

Двічі на рік у житті студентів трапляється «велика прикрість», яка називається сесією. І складання заліків та іспитів часом забирає чимало здоров'я у студентів. Але якщо складеш іспити на добрі оцінки, - матимеш змогу отримувати стипендію впродовж наступного семестру і душевно відпочивати до наступної сесії.

Студентам, які навчаються за заочною формою, і легше, і важче. Легше, бо не треба щодня відвідувати пари, достатньо двічі на рік з'являтися на сесії, під час яких треба прослухати лекційний матеріал і скласти іспити та заліки. Важче заочникові вчитися, оскільки за час короткої сесії дуже непросто засвоїти весь обсяг інформації, та й скласти кілька іспитів за короткий проміжок часу - справа нелегка. До того ж між сесіями потрібно виконувати самостійні завдання. Мабуть, саме тому чимало викладачів ставляться до заочної форми навчання скептично, мовляв, «заочно вчитися це те саме, що цілуватися через скло».

Є в Україні й інша форма здобуття документу про вищу освіту - екстернат. Особа, яка має статус екстерна, не вважається звичайним студентом, але має всі ознаки такого. Екстерн отримує план навчання на п'ять років, може відвідувати лекції, практичні та лабораторні заняття за потребою і складає іспити. Він має перевагу над студентом стаціонару чи заочником, бо самостійно вирішує, скільки років йому вчитися. Це може бути 5-6 років, але, якщо є можливість, він може й швидше скласти всі передбачені програмою іспити.

Головною відмінністю екстернату від інших форм навчання є відсутність обов'язкових сесій. Навчання на екстернаті платне.

Вартість його 500-800 гривень за семестр, що набагато менше, ніж платять так звані студенти-контрактники.

Сьогодні в Україні активно розвивається ще одна форма освіти - дистанційна, яка базується на використанні засобів всесвітньої комп'ютерної мережі. Стати віртуальним студентом досить просто: варто лише зареєструватися на сайті, отримати персональний пароль, - і можна одразу братися за навчання. Зазвичай від студента вимагають лише присутності на підсумковому іспиті, після якого видають документ - сертифікат про освіту.

Як кажуть, знання зайвим не буває. Вчіться! І пам'ятайте, що важливою є не форма здобуття знань, а їхня якість.

11. Дайте відповідь на питання

- 1) Де отримують освіту в Україні?
- 2) Яку форму здобуття вищої освіти обирає більшість студентів?
- 3) Чому студентам-заочникам важче вчитися?
- 4) Що таке екстернат?
- 5) Яка форма освіти активно розвивається в Україні?

12. Розкажіть, що нового ви дізналися про освіту в Україні з тексту 4?

13. Складіть розповідь про своє навчання.

14. Підготуйте монологічне висловлювання за темою 5.

Тема 6. Інтернет.

1. Прочитайте текст:

Текст 1

Сьогодні Інтернет є невід'ємною частиною існування людства. Напевно, не знайдеться жодної людини, котра б нічого не знала про Інтернет. Проте мало хто знає, як Інтернет здобув свою популярність, коли, як і чому його було створено.

Сучасний Інтернет є глобальною мережею, яка об'єднує величезну кількість комп'ютерів, сполучених для спільного використання ресурсів і обміну інформацією. Він складається з мільйонів локальних, а також регіональних та глобальних приватних, публічних, академічних, ділових і урядових мереж, пов'язаних між собою. Інтернет - це глобальний інформаційний простір, без якого в сучасному світі життя людини неможливе.

Мережа Інтернет виникла близько 50 років тому для допомоги дослідникам викладачам, щоб надати їм швидші і ефективніші засоби обміну даними.

Історія Інтернету починається в 1969 році, коли Міністерство оборони США створило Бюро передових досліджень (Advanced Research Projects Agency, ARPA). Це бюро повинно було розробити на випадок війни комунікаційну мережу, яка не страждала б в результаті військових дій. Таку мережу було створено, і вона отримала назву ARPANET.

22.10.1969 року було здійснено перший зв'язок на відстані. Цей день вважається «днем народження» Інтернету. А перша програма електронної пошти – програма для обміну електронними листами в Глобальній мережі з'явилася в 1971 році й відразу ж стала дуже популярною серед користувачів Інтернету.

Сьогодні Інтернет – всесвітня система комп'ютерних мереж. Його також ще називають мережею або Всесвітньою павутиною.

2. Як ви розумієте слова та словосполучення:

- існування людства
- спільне використання
- дослідник
- руйнування
- в разі руйнування
- зв'язок на відстані
- користувач інтернету

3. Дайте відповіді на питання з тексту 1.

- 1) Що таке Інтернет?
- 2) З чого складається Глобальна мережа?
- 3) Коли починається історія Інтернету?
- 4) Коли було здійснено перший зв'язок на відстані?
- 5) Коли з'явилася електронна пошта?
- 6) Як називають Інтернет?

4. Прочитайте текст 2.

Текст 2

Що нам дає Інтернет?

Ще сто років тому людство не знало про Інтернет і легко обходилося без нього. З розвитком комп'ютерів все стало дуже швидко змінюватися. Тепер це не просто система комп'ютерних мереж, де зберігається неймовірна кількість різної інформації. Це цілий віртуальний світ.

Інтернет використовується майже у всіх сферах діяльності людини: це і отримання будь-якої інформації, і освіта, і електронний бізнес, і розваги, і спілкування.

Інтернет значно полегшив наше життя. Тепер не потрібно їхати на вокзал за квитком на поїзд або літак. Не потрібно стояти в черзі, щоб оплатити комунальні послуги. Не обов'язково витратити багато часу на покупки, тому що можна зайти в належний Інтернет-магазин, вибрати товар, замовити його та оплатити, не виходячи з своєї кімнати. Навіть похід до театру або в кіно став набагато зручнішим.

Не потрібно їхати в каси, витрачаючи гроші й час на дорогу, досить купити квитки онлайн.

Інтернет спростив життя інвалідів, або людей з зовнішніми недоліками, яких у багатьох місцях не приймають на роботу, пояснюючи це тим, що вони не зможуть добре працювати. Але ж їм теж потрібно жити, і вони теж хочуть повноцінно працювати! На допомогу приходять віддалена робота, виконання якої стає можливим завдяки Інтернету. Те ж саме можна сказати про жінок, які перебувають у декреті, бо не кожен чоловік сьогодні має можливість гідно забезпечити свою сім'ю, іноді дружині теж доводиться «підробляти». Та й матерів-одиначок зараз, на жаль, чимало.

Отже Інтернет вирішує багато життєвих проблем. Можна продавати чи купувати речі, твори ручної роботи, розміщувати власні вірші та оповідання. Можна писати статті для сайтів або Інтернет-видань, програмувати, створювати картинки – та що завгодно!

Навіть відсутність освіти не є перешкодою: зараз в Інтернеті є безліч різних курсів, у тому числі, безкоштовних. Самоосвіта вимагає старанності та наполегливої праці, але вона допомагає підняти свій рівень, поліпшити своє матеріальне становище, не заплативши при цьому ані копійки!

Крім того, Інтернет дає можливість спілкуватися з великою кількістю людей. Це важливо для тих, хто живе за тисячі кілометрів, а також для тих, кому легше знайомитись та спілкуватись віртуально.

Отже, Інтернет охопив усі сфери людського життя. Цей дивовижний винахід здатен зробити життя кращим та цікавішим, якщо використовувати його з розумом і не замінювати ним справжнє життя.

Багато людей вважає, що цікавіше, ніж Інтернет, ще нічого не вигадали!

5. Погодьтесь або заперечте. Поясніть свою думку, використовуючи відомі вам моленнєві кліше.

- Мало хто знає, що таке Інтернет.
- Інтернет – це глобальна мережа.
- Інтернет використовується для пошуку інформації та спілкування.
- Інтернет вирішує багато життєвих проблем.
- Інтернет – це найдивовижніший винахід в історії людства.

6.Складіть та запишіть 10 питань до тексту 2.

7. Прочитайте текст 3. Дайте назву тексту.

Текст 3

Сьогодні Інтернет відіграє важливу роль в житті кожної людини. Але з часом виявилися як позитивні, так і негативні його сторони.

Інтернет - це найбільша бібліотека у світі. Тут можна знайти інформацію на будь-які теми, починаючи з погоди та останніх новин і закінчуючи науковими працями та найважливішими відкриттями.

Чати в Інтернеті стали гарним засобом спілкування, бо одночасно можна спілкуватися з багатьма людьми, знайомитися та дізнаватися багато цікавого.

Безумовно, дуже зручною є електронна пошта. Вона дозволяє нам пересилати й отримувати листи з різних кінців світу за лічені секунди, до того ж вона безкоштовна.

Для багатьох важливими в Інтернеті є реклама та різні Інтернет-магазини. Тут людина може знайти будь-який товар, що її цікавить, порівняти ціни, дізнатися, де можна його придбати тощо.

Але Інтернет має і негативні сторони. Так, однією з негативних сторін Інтернету є віруси. Ми можемо занести вірус до свого комп'ютера, просто відкривши повідомлення, яке містить вірус, або скачавши текстовий файл.

Ще один мінус Інтернету – це дуже багато інформації, яка, на жаль, не вся є правдивою. До того ж, багато сайтів копіюють одне і

теж, поширюючи недостовірну інформацію. Сьогодні всі знають, що таке «фейк», але відрізнити фейки від правдивої інформації можуть далеко не всі.

Негативною стороною Інтернету є віртуальні ігри, вірніше, надмірне захоплення комп'ютерними іграми по Мережі, в тому числі, азартними іграми на гроші. До негативних сторін Інтернету можна віднести ще й надмірну пристрасть до віртуального спілкування.

Отже, існує загроза, що з надмірним зануренням у віртуальну реальність людина може втратити орієнтири в реальному світі, потрапити в так звану «інтернет-залежність».

Як бачимо, Інтернет – це водночас і добрий, і поганий винахід... Проте все залежить від самого користувача, від того, як саме він буде використовувати Інтернет.

8. Дайте відповідь на питання.

- 1) Яке значення має Інтернет в житті людини?
- 2) Які можливості надає електронна пошта?
- 3) Як працює Інтернет-магазин?
- 4) Які негативні сторони має Інтернет?
- 5) Від кого залежить, добрий чи поганий вплив має Інтернет на користувача?

Зверніть увагу на мовні кліше, які ми використовуємо при обговоренні проблеми, щоб виразити свою думку та дізнатися думку інших:

Як на мене (на тебе....)

На мою думку (на вашу думку)

З мого погляду (з вашого)

З погляду (кого?)...

Мені здається, що ...

Я вважаю, що

Я сподіваюсь, на (на те, що)...

Як на вашу думку...?

Як з вашої точки зору...?

Як з вашого погляду (кого)....?

Як вам здається (+ речення)?

Як ви вважаєте (+ речення)?

Як ви гадаєте (+ речення)?

9. погодьтеся або заперечте. Поясніть свою думку за допомогою відомих вам мовленнєвих кліше.

- 1) Ще 100 років тому людство нічого не знало про Інтернет.
- 2) Інтернет не може спростити життя людей.
- 3) Інтернет надає можливості спілкуватися з великою кількістю людей.
- 4) Мережа Інтернет виникла близько 50 років тому.
- 5) Інтернет називають Всесвітньою павутиною.
- 6) Інтернет охоплює усі сфери життя людини.

10. Прочитайте мікротексти рубрики «Це цікаво...».

- «Якщо Вашого бізнесу немає в Інтернеті, то Вас немає в бізнесі» (Білл Гейтс, засн. Microsoft)
- «Інтернет ніколи не вирішить глобальні проблеми людства» (Білл Гейтс, засн. Microsoft)
- «Хто контролює Інтернет, контролює світ» (Джуліан Ассанж, журн., засн. WikiLeaks)
- «В нашому світі існують три види смерті: зупинка серця, смерть мозку та вихід в Мережу (Гай Олмес, англ. журн.)

11. Розкажіть, що ви дізнались про Інтернет.

12. Напишіть невеликий реферат-есе за темою 5.

Вам допоможуть наступні питання:

- 1) Коли з'явився Інтернет?
- 2) Де і чому було створено цю систему?
- 3) Що таке Інтернет сьогодні?
- 4) В яких сферах людської діяльності використовується Інтернет?
- 5) Які життєві проблеми може вирішити Інтернет?
- 6) Які Ви можете відзначити позитивні та негативні сторони Інтернету?
- 7) Чи може Інтернет замінити справжнє життя?
- 8) Розкажіть, як Ви використовуєте Інтернет та різноманітні гаджети в повсякденному житті?

- 9) Як на Вашу думку, яким буде Інтернет в майбутньому?
10) Яке значення має Інтернет для Вас?

Самостійна робота студентів

12. А. Прочитайте текст 4. Б. Поясніть, як ви розумієте назву тексту.

Текст 4

Майбутнє починається сьогодні

- Вчені вже винайшли окуляри, за допомогою яких можна отримати доступ у віртуальну реальність. Зовсім скоро ці окуляри зможе купити кожен бажаючий. У майбутньому за допомогою таких окулярів стане можливим прогулюватися по Інтернет- магазину так само, як і по сучасному супермаркету. Як і сьогодні в магазині, будь-який товар можна буде купити, не тільки подивившись на нього, але й доторкнувшись до речей.
- У майбутньому ми будемо їздити на електрокарах - машинах, що працюють виключно на електротязі і не шкодять навколишньому середовищу.
- У комп'ютерах майбутнього буде можливим введення з голосу, голосове спілкування, «машинний зір» і «машинний дотик».
- Будинок майбутнього - це коли тепло взимку, прохолодно влітку, світло в будь-який час року і легко дихати в будь-який час доби. Інтерактивний будинок - це будинок, який буде накопичувати та зберігати енергію в міру необхідності. Всі функції, пов'язані з комфортним існуванням людини, будуть виконувати комп'ютери.
- Зовсім скоро звичайні паспорти та інші документи вийдуть з ужитку, їх замінять електронні паспорти. Такі документи ніколи не загубляться, їх не можна буде забути вдома.

- Комп'ютером людина буде керувати на відстані за допомогою мозкових сигналів (силою думки).
- Інтернет-смартфон буде прикріплюватися до шкіри людини. Це зменшить ризики його втрати, а близький контакт з організмом людини зробить можливим сканувати стан її здоров'я.

13. Дайте відповідь на питання.

- 1) Які можливості використання Інтернет-магазину нададуть винайдені окуляри?
- 2) Як ви розумієте, що таке «машинний зір» та «машинний дотик»?
- 3) Що таке «інтерактивний дім»?
- 4) Чому електронні документи краще, ніж звичайні?
- 5) Яким буде в майбутньому смартфон?
- 6) Які з прикладів цього тексту вже сьогодні є реальними?
- 7) Як ви гадаєте, яким може бути використання Інтернету та різних гаджетів в майбутньому?

14. Підготуйте монологічне висловлювання за темою 6.

Тема 7. Молодь світу

1. Прочитайте текст.

Текст 1

Молодь і сучасність

Молодь – це найважливіша частина суспільства, тому що саме вона формує його розвиток. Молодь – це шлях в майбутнє, тому вибір майбутнього, його планування – це характерна риса молодіжного віку.

Молодість характеризується як період формування системи знань та цінностей. В цей період розвивається критичне мислення, аналітична оцінка навколишнього середовища, усвідомлення себе як особистості.

Яке ж воно, молоде покоління XXI століття?

Це покоління не боїться технічних новинок. Як кажуть, «вони виростили зі смартфоном в одній руці і планшетом в іншій». Сучасні молоді люди обробляють великі обсяги новин краще, ніж попередні покоління.

Завдяки Інтернету молодь отримала можливість реалізації свого творчого потенціалу: розробляти та розвивати інноваційні проекти, будувати бізнес, власні творчі проекти. Так, багато молодих людей, маючи досить невисокі стартові умови, досягли успіху і «зробили себе самі», без участі високопосадових батьків або родичів-чиновників.

Сьогодні серед молодого покоління стає модним самовдосконалення та саморозвиток. Молодь вважає, що життя добре, коли воно різноманітне. Що стосується праці, то вона повинна бути в радість і, безумовно, бути високооплачуваною.

Разом з тим, хоч молоді люди і пов'язані між собою соціальними мережами, вони ізольовані один від одного фізично і саме тому частіше відчують себе самотніми.

В епоху Інтернета , коли особисте життя виставляється на загальний огляд, молоді люди стають дуже залежними від оцінок, одержуваних в соцмережах, - лайків, репостів тощо. Через це багато сучасних молодих людей страждає від низької самооцінки, депресій.

Сучасна молодь виросла в епоху нових медіа та глобальних потрясінь - від масштабних терактів до світової фінансової кризи. Молоді люди відчувають стурбованість своїм майбутнім.

В наш час дуже актуальні для молоді є традиційні проблеми: пошук сенсу життя, створення сім'ї ,дружба та кохання, вибір професії, життєвого шляху, професійна мобільність, здоров'я та освіта.

Молодь займає значне місце у виробництві є основним джерелом поповнення трудових ресурсів. І сьогодні ми бачимо багато прикладів того, як молоді люди досягають успіху завдяки своїм здібностям. Молоді підприємці, винахідники, програмісти, волонтери, журналісти, воєнні тощо – усі вони представники сучасної молоді. Але водночас більшості молоді важко знайти своє місце в житті через складні соціальні та економічні умови.

Для сучасної молоді актуальними залишаються традиційні проблеми: пошук сенсу життя, вибір життєвого шляху та професії, професійна мобільність, здоров'я та освіта, дружба та кохання, створення сім'ї.

Безперечно, стан молоді залежить від дій суспільства та держави. І завдання суспільства та держави сьогодні – надавати підтримку молоді, допомагати в пошуку роботи, в вирішенні соціальних та економічних проблем.

2.Як вирозумієте слова та словосполучення:

- сучасність;
- шлях в майбутнє;
- критичне мислення;

- сенс життя;
- система цінностей.

3. Дайте відповідь на питання.

- 1) Яка характерна риса сучасної молоді?
- 2) Чим характеризується молодість?
- 3) Які традиційні проблеми актуальні для молоді?
- 4) Які є найбільші типові молодіжні проблеми?
- 5) Чому молодь не завжди вибирає роботу за фахом?
- 6) Від кого залежить положення молоді у суспільстві?

4. Прочитайте текст 2.

Текст 2

Формування працевлаштування в Україні

Кожен стикається з проблемою пошуку роботи. Ми мріємо про високооплачувану цікаву посаду в дружньому колективі.

Знайти таку вакансію не завжди легко, але можливо. Труднощі під час пошуку роботи найчастіше виникають у випускників закладів вищої освіти. Для відповідної посади вони не мають необхідного досвіду, і роботодавець частіше віддає перевагу більш досвідченим людям.

Нещодавно в Україні з'явилась нестандартна форма працевлаштування – дистанційна або віддалена. Людина живе в одному місці, а працює в іншому. Як правило, робота виконується за комп'ютером, а результати надсилаються через Інтернет.

Для того, щоб молодий фахівець знайшов роботу (як дистанційно так і не дистанційно), є декілька порад:

1. Підготовка до співбесіди

Оберіть правильну форму резюме, додайте фото, будьте пунктуальними ретельно готуйтеся до співбесіди, пошукайте інформацію про специфіку компанії.

2. Зовнішній вигляд.

Кожен роботодавець позитивно оцінює ваше відчуття міри в одязі. Стиль має відповідати майбутній посаді.

3. Що продемонструвати.

Завжди чесно відповідайте на будь-яке запитання, професійне чи особисте. На співбесіді часто запитують: «Чому саме ця компанія вас цікавить?». Менеджери часто хочуть знати про особисті перспективи та ваше бачення щодо майбутньої компанії. Людина, яка сама не знає, чого хоче, не принесе користі компанії.

4. Як розповісти про себе.

Не говоріть про особисте життя. Спочатку розкажіть про освіту, досвід і досягнення, потім про навички, які хочете засвоїти, далі про вміння сказати про хобі.

5. Що і як сказати про хобі.

Любов до читання журналів чи книг означає, що ви цікавитесь багатьма сферами життя. Якщо займаєтесь спортом – ви витривалий і загартуванням.

Висловіть свою думку за допомогою таких **МОВНИХ кліше, якщо ви згодні або не згодні:**

звичайно...

я так не думаю..

це вірно...

я з цим не можу погодитися ...

і я так думаю...

мені здається це не так ...

я теж так вважаю...

я маю іншу думку ...

це правда...

по-моєму, це неправильно ...

мені здається...

я так не вважаю...

по-моєму, це правильно ...

5. Погодьтеся або заперечте. Використовуйте для відповіді різноманітні кліше.

1) У випускників закладів вищої освіти не виникають труднощі під час пошуку роботи.

2) Дистанційна форма працевлаштування нещодавно з'явилася в Україні.

- 3) Для відповідної посади не треба мати необхідного досвіду.
- 4) Правильна форма резюме та пунктуальність, збільшують можливість знайти роботу.

6. Дайте відповідь на питання використовуючи інформацію з тексту 2.

- 1) Чому у молоді виникають труднощі у пошуку роботи?
- 2) Як треба підготуватися до співбесіди?
- 3) Що потрібно продемонструвати на співбесіді з роботодавцем або менеджером?
- 4) Що розповісти про себе на співбесіді?
- 5) Що означає працювати дистанційно (віддалено)?

7. Прочитайте текст 3.

Текст 3

Проблеми молоді

Проблеми молоді непокоїли суспільство в усі часи: і тоді, коли нинішні люди похилого віку були молодими, і тоді, коли по вісімнадцять було їхнім батькам. Але «століття нинішнє та століття минуле» завжди будуть вступати у суперечність. Те, що посивілому здається необхідним, для молодих людей звучить безглуздо й смішно. Так було, є і буде завжди. Коли тобі вісімнадцять, то здається, що все ще попереду, і якщо навіть і зробиш ряд помилок, то є ще багато часу, щоб їх виправити. Але в житті все інакше.

За останні роки найбільш типовими молодіжними проблемами стали такі, як низький рівень життя, неможливість здобути освіту, знайти гідну роботу.

Мабуть, однією з найактуальніших проблем сучасного суспільства є поширення вживання алкоголю та наркотиків серед підлітків та молоді. Зневірені підлітки, які відчувають себе непотрібними ані суспільству, ані навіть собі, намагаються знайти заспокоєння в наркотичному та алкогольному дурмані. Нерозривно пов'язані з наркоманією проблема пошуку себе в житті, втрата відповідальності і майбутнього.

Проблемою сучасних молодих людей є професійне самовизначення. Яку професію обрати? Де навчатися? Чи вистачить у батьків коштів заплатити за навчання?

Але головна проблема ще попереду - це працевлаштування. Чи знайде молодий спеціаліст роботу за спеціальністю після закінчення навчального закладу? Не завжди мрії молоді про гідну роботу збуваються. На жаль, навіть здобувши вищу освіту, більшість випускників змушені вибирати роботу не за фахом, а більш високооплачувану. Проблема, коли диплом є, а гідної роботи за фахом немає, може викликати розчарування, зневіру у власних можливостях, і як результат – ті же самі шкідливі звички.

Ще однією з важливих проблем є брак спілкування. Навіть ті молоді люди, які мають друзів, спілкуються з ними мало. Так, наприклад, за даними соціологічних досліджень у США, більшість підлітків перебувають у колі друзів тільки 10 відсотків часу, а значно більше, майже 20 відсотків - на самоті. Вони самі їдять, подорожують і розважаються. Однією з причин такої тенденції є доступність електронних пристроїв, занурення у Всесвітню павутину та світ гаджетів. Схильні до усамітнення молоді люди мають знижене почуття гідності та почуваються менш щасливими. Вони стають пасивнішими, а робота не приносить їм справжнього задоволення.

Останнім часом на молодь впливають зміни моральних та сімейних цінностей. Продовжує зростати рівень сімейних розлучень, тому все більше дітей виховуються в неповних сім'ях - кимось одним з батьків. Дослідження, яке проводилось протягом року серед 7000 підлітків, показало, що більшість з них вважає батьків добрими й дбайливими. Але тільки третина з опитуваних сказала, що отримала від батьків належну підтримку в належний час.

Треба відзначити також зростаючу неморальність. У багатьох країнах зникли всі ті обмеження, які традиційно накладали сім'я, церква та різні громадські установи. Через це постраждали, в першу

чергу, підлітки та молодь. Підлітків і навіть дітей постійно **заохочують** до ранніх статевих стосунків. Вчені-соціологи попереджують, що сексуально активні підлітки більш схильні до депресії та самогубств.

Отже, на сучасну молодь впливають зміни у суспільстві, до яких важко одразу пристосуватися, криза моральних цінностей, економічна і соціальна криза тощо.

Взагалі, молоді люди сьогодні стикаються з тими ж самими проблемами, з якими стикались і їхні батьки: добро – зло, правда – неправда, віра – зневір'я, любов – ненависть... Всі ті ж самі проблеми. Але сьогодні суспільство вимагає їхнього найскорішого вирішення.

8. Як ви розумієте слова та словосполучення:

- люди похилого віку;
- вік нинішній і вік минулий;
- зневірені підлітки;
- професійне самовизначення;
- гідна робота;
- шкідливі звички;
- брак спілкування;
- усамітнення;
- зниження почуття гідності;
- схильність до самогубства

9. А. Дайте відповідь на питання, використовуючи інформацію тексту 3.

- 1) Чому проблеми молоді завжди непокоїли суспільство?
- 2) Яка найактуальніша проблема сучасного суспільства?
- 3) Яка проблема є головною для молодих спеціалістів?
- 4) Що таке «брак спілкування»?
- 5) Чому доступність електронних пристроїв веде до усамітнення молоді?

- 6) Як зміни сімейних та моральних цінностей впливають на молодь?
7) Які проблеми завжди непокоїли суспільство?

Б. Як ви вважаєте, чи схожі проблеми української молоді та проблеми молоді вашої країни? Поясніть свою думку, використовуючи мовленнєві кліше.

10. Прочитайте мікротексти рубрики «Це цікаво...».

- Соціологами визначено 6 навичок, необхідних для сучасної молоді: потрібно навчитися вчитися, потрібні комунікаційні навички, толерантність, безперервне самовдосконалення, володіння іноземними мовами (насамперед, англійською) та soft skills (навички роботи з людьми: вміння вирішувати конфлікти, корпоративна етика тощо).
- Сьогодні популярним стало поняття стартап (*start-up* - запуск, початок процесу). Стартап-проект – це інноваційний бізнес. Основними учасниками стартап-проектів, які за допомогою інвесторів втілюють в життя свої ідеї, є молоді люди з творчим креативним мисленням.
- За рішенням Генеральної асамблеї ООН з 1998 року 12 серпня відзначається Міжнародний день молоді.

11. Напишіть невеличкий реферат-есе на тему «Проблеми моді в сучасності». Вам допоможуть наступні запитання.

- 1) Чому проблеми молоді є важливою частиною суспільства?
- 2) Які проблеми сучасної молоді актуальні на ваш погляд?
- 3) Чому робити вибір за фахом є однією з найважливіших проблем молоді?
- 4) Хто повинен допомагати молоді в вирішенні різноманітних проблем?
- 5) Які проблеми на ваш погляд є головними для студентів та випускників вищих закладів?
- 6) Чи впливають сімейні, моральні та релігійні цінності на молодь в вашій країні? Як?

7) Які проблеми молоді в вашій країні непокоять суспільство?

Самостійна робота студентів

11. Прочитайте текст. Відповідайте на запитання після тексту 4.

Текст 4

Які проблеми хвилюють молодь

Проблеми або труднощі були завжди, і цього не варто дивуватися. У будь-якій віковій групі і у кожного покоління людей бувають глобальні і незначні спотикання в будь-якій ситуації. Однак найбільш активно постає питання про проблеми саме сучасної молоді. Причому слово «сучасна» тут умовно. Сучасній молоді була і 20 і 50 і 100 років тому. Кожне покоління вирішувала свої завдання і проблеми. І в принципі нічого не змінилося .

Однако в тому, що є проблемою насправді, думки поколінь кардинально різні. Молоді люди вважають свої нерозв'язні завдання важливими і першочерговими вимагають швидкого рішення. Люди похилого віку, та й люди середнього віку вважають молодіжні розбіжності дрібницею, яка потребує уваги. Але хто, ж має рацію? І які справжні проблеми сучасної молоді?

Те, що ми, сучасна молодь, інші – незаперечний факт. Ми динамічніші, мобільні і більш розвинені в технічному питанні. Але старше покоління вважає нас порожніми.

Ось мій сусід дядько Саша (67 років) вважає основною нашою проблемою дармоїдство. Аргументуючи цей факт великим небажанням молодих людей працювати на заводі.

Бабуся вважає лихом молодих, тягу до гарного життя і великим грошам, віддаючись спогадами, як вона під час війни носила одну сукню і їла коржі з лободи.

А тітка продавщиця (дама середніх років) впевнена, що молодь гальмує роз'єднаність.

І знаєте, кожен з них по-своєму правий. Ми знаємо величезну кількість людей, ведемо різні сторінки в мережах, спілкуємося з друзями в клубах, а по суті, самотні, бо у нас немає єдиної мети і мрії. Маючи достатню кількість нарядів, не знаючи голоду і страху, ми розучилися цінувати прості речі. Маючи все, ми не маємо нічого для душі. Ми знайомимося в віртуальному світі, обговорюємо, здавалося б, важливі проблеми, а на ділі їх суть зводиться до одного: що надіти, куди піти.

Але ми хороші! Повірте. Просто навчитися нам більше довіряти, навчитися нас більше слухати і чути, ведіть з нами діалог. Адже проблеми молоді в усі віки завжди однакові, просто часи різні.

Питання:

- 1) Від імені кого йде розповідь в тексті?
- 2) Які проблеми сучасної молоді визначають люди старшого або похилого віку?
- 3) Що таке « дармоїдство»?
- 4) Чи є тяга до «гарного життя» негативною рисою молоді?
- 5) Чим відрізняються сучасні молоді люди від їх батьків та дідусів?
- 6) Чого потребує молодь сьогодні від людей старшого віку?
- 7) Чи є в вашій країні проблеми між різними поколіннями ?

12. Підготуйте монологічне висловлювання за темою 7.

Тема 8. Глобальні проблеми людства

1. Прочитайте текст 1.

Текст 1

Проблеми сьогодення

Політичні, економічні і соціальні проблеми, які стосуються інтересів усіх країн і народів, усього людства, називають глобальними. Глобальні проблеми виникли на рубежі XIX і XX ст., коли в результаті колоніальних завоювань усі заселені території світу були поділені між провідними країнами і втягнуті у світове господарство.

Усі глобальні проблеми можна поділити на політичні, економічні, демографічні, соціальні та екологічні.

Найнебезпечнішими для людства є політичні проблеми: а) війни і миру та гонки озброєнь в глобальному масштабі; б) економічного і політичного протистояння Сходу і Заходу, Півночі та Півдня; в) вирішення регіональних релігійних і військово-політичних конфліктів в Європі, Азії та Африці.

На друге місце вийшли екологічні проблеми: знищення природних ресурсів; забруднення довкілля, збіднення генофонду Землі.

Дуже різноманітними в різних регіонах світу є демографічні проблеми. Для країн третього світу характерний "демографічний вибух", а в розвинених країнах спостерігається старіння і депопуляція населення.

Численні соціальні проблеми (охорона здоров'я, освіта, наука і культура, соціальне забезпечення) вимагають для свого вирішення великої кількості коштів і підготовки кваліфікованих спеціалістів.

За останні два десятиріччя найбільших успіхів людство досягло у розв'язанні глобальних економічних проблем - сировинної і енергетичної. Проте у багатьох районах світу ці проблеми, так само як ще одна економічна проблема — продовольча, є дуже гострими.

Усе більшої актуальності набувають такі міжгалузеві проблеми, як освоєння Світового океану та космосу.

2. Дайте відповідь на запитання, використовуючи інформацію тексту.

- 1) Які проблеми називають глобальними?
- 2) На які можна поділити усі глобальні проблеми?
- 3) Чого вимагають численні соціальні проблеми?
- 4) Що таке демографічні проблеми?
- 5) На скільки актуальною є продовольча проблема?

3. Як ви розумієте ці словосполучення?

- 1) забруднення довкілля
- 2) демографічний вибух
- 3) освоєння космосу

4. Прочитайте тексти 2,3,4,5. Дайте відповіді на запитання після текстів.

Політичні проблеми

Текст 2

Упродовж багатьох століть на політичний розвиток людського суспільства впливали дві протилежні тенденції - створення світових імперій і національних держав. Тривалий час інтеграційні процеси, яких вимагає розвиток світового господарства, відбувалися шляхом створення велетенських наддержав - імперій, де можна було мобілізувати великі трудові і фінансові ресурси, створити місткий внутрішній ринок. Але поступово почала домінувати тенденція створення порівняно невеликих держав на національній основі, яка остаточно перемогла у ХХ ст. Боротьба цих двох напрямків світового політичного розвитку постійно призводить до виникнення міжнаціональних суперечностей, які дуже часто вирішується за допомогою воєн.

Саме світові війни, до яких були залучені людські і матеріальні ресурси більшості країн світу, показати, що світові проблеми, насамперед політичні, треба якось вирішувати. Для цього після Першої світової війни була створена Ліга Націй, що трансформувалась після Другої світової в Організацію Об'єднаних Націй (ООН).

Зараз більшість регіональних конфліктів виникає на національній і релігійній основі. Особливо небезпечною є широка смуга регіональних конфліктів, що виникла на південних межах колишньої світової соціалістичної системи. Спостерігається протистояння між християнським та мусульманським світом. У багатьох мусульманських країнах посилюється ісламський фундаменталізм, який становить суттєву загрозу для міжнародної стабільності.

Докладаються величезні зусилля, щоб ліквідувати вогнища релігійних конфліктів. Для цього задіюються можливості ООН, багатьох миротворчих організацій і авторитетних політичних діячів, а в останні роки - військових структур НАТО. Наслідком військово-політичних конфліктів є консервація розвитку багатьох країн, мільйонні потоки біженців, злидні і голод.

Регіональні конфлікти часто породжують ще одну важливу сучасну проблему - міжнародний тероризм. Щоб досягти своєї мети, ворогуючі сторони часто вдаються до захоплення заручників, вибухів у літаках, поїздах, супермаркетах та інших місцях масового скупчення людей.

Вирішення проблеми регіональних конфліктів можливе лише при виявленні їх причин, які найчастіше полягають в існуванні тоталітарних режимів, національному, релігійному і соціальному гнобленні.

Питання:

- 1) Для чого була створена Організація Об'єднаних Націй(ООН)?
- 2) Що є наслідком військово-політичних конфліктів?
- 3) Що таке міжнародний тероризм?

Екологічні проблеми

В останні десятиріччя суспільство все більше турбує стан навколишнього середовища, бо людина як біологічна істота не може існувати без чистого довкілля. Основною причиною виникнення глобальних екологічних проблем є нерациональне природокористування.

Забруднення атмосфери. У зв'язку з неперервністю повітряного простору та швидким кругообігом речовин в атмосфері тут спостерігається велике розсіювання забрудників. Тому глобальні зміни в цій оболонці можливі вже у найближчі десятиріччя, якщо людство не вживе кардинальних заходів. Для атмосфери найбільш гострими є проблеми "парникового ефекту", "озонових дір", кислотних дощів, пилового забруднення.

"Парниковий ефект", тобто різке потепління клімату на земній кулі, спричинений зростанням у повітрі вмісту вуглекислого газу (CO_2). Згідно з оцінками, подвоєння вмісту CO_2 в повітрі може привести до підвищення середньої температури повітря на планеті на 2-4 °С. Сприяє потеплінню клімату і безпосереднє теплове забруднення повітря, що зумовлене низьким коефіцієнтом корисної дії більшості машин і механізмів.

У кінці ХХ ст. учені все частіше стали фіксувати зменшення концентрації озону (O_3) у стратосфері. Це явище отримало назву "озонових дір". Вони небезпечні тим, що зменшення вмісту O_3 дає змогу вільно проникати на поверхню Землі ультрафіолетовим променям, які є шкідливими для живих організмів.

Для тих регіонів світу, де електроенергетика базується на спалюванні великої кількості вугілля, актуальною є проблема "кислотних дощів". Негативно впливають кислотні дощі і на органічний світ водойм.

Вода є надзвичайно цінною сировиною і важливим для життя елементом лише в тому випадку, коли вона не містить великої кількості розчинених речовин. Практично непридатною є вода, в

якій навіть у невеликих кількостях розчинені отруйні або агресивні хімічні елементи. Найбільш забрудненими у гідросфері є річкові і озерні води.

Просторам відкритого океану найбільшої шкоди завдає забруднення нафтопродуктами. Найбільшим джерелом надходження нафти є аварії танкерів. Нафтова плівка, яка надзвичайно швидко розтікається, може мати площі у сотні і тисячі квадратних кілометрів, що призводить до загибелі морських організмів і різкого зменшення вологості повітря, а відповідно і клімату прилеглих територій.

Широке використання в господарстві і побуті виробів із пластичних синтетичних волокон, які легші за воду і майже не розчиняються в природних умовах, призвело до їх значного нагромадження у водах Світового океану. Потрапляючи у стравохід і дихальні шляхи великих морських організмів пластикові вироби нерідко стають причиною їх загибелі.

Питання:

- 1) Коли загострились проблеми забруднення навколишнього середовища?
- 2) Що таке “парниковий ефект”?
- 3) Чому найбільш загрозовано забруднення річкової, морської та океанської вод?

Економічні проблеми

Текст 4

До цієї групи проблем відносять переважно енергетичну, сировинну та продовольчу.

Сировинна та енергетична проблеми мають багато спільного. Викликані вони, передусім недостатньою кількістю розвіданих запасів корисних копалин і дуже нераціональним їх використанням. Це приводить до подорожчення сировинної та енергії, а значить, і всієї продукції згаданих галузей господарства.

До зменшення використання сировини повинна привести і заміна багатьох видів природних матеріалів на штучні і синтетичні,

але більшість цих матеріалів мають токсичні і канцерогенні властивості. Тому в світі існує тенденція до ширшого використання екологічно безпечних матеріалів на основі відновних біологічних ресурсів (деревина, натуральні волокна, шкіра).

Розв'язання енергетичної проблеми, крім повсюдної економії енергії і вдосконалення існуючої теплової енергетики на принципово нових технологічних основах передбачає широке використання альтернативних джерел енергії, передусім сонячної, вітрової, внутрішнього тепла Землі.

Загальний вітроенергетичний потенціал Землі майже в 30 разів перевищує річне споживання електрики в усьому світі. Вітрові електростанції функціонують в різних країнах світу.

Продовольча проблема визначається спроможністю Землі прогодувати нинішнє і майбутні покоління планети. До певної міри це наслідок того, що харчування є фізіологічною потребою людини. Згідно з даними ООН нині на планеті голодують понад 500 млн. осіб, а ще 1 млрд. осіб постійно недоїдають.

Причиною голоду є не відсутність запасів зерна, а неспроможність країн, що розвиваються, через власні низькі доходи закуповувати на світовому ринку продукти харчування.

Серед чинників, які мають особливе значення для вирішення продовольчої проблеми, є земля. Однак не вся земля є придатною для вирощування сільськогосподарських культур.

Компенсувати втрати можна за рахунок підвищення продуктивності оброблювальних земель, тобто збільшення збору врожаїв. Спеціалісти вважають, що цього можна досягнути використовуючи досягненнями біотехнології.

Для продовольчого забезпечення людства суттєве значення мають біологічні ресурси Світового океану. Адже в ньому видобувається близько 20 % харчових білків тваринного походження.

Особливий інтерес представляє розширення нетрадиційного виробництва продуктів харчування, зокрема розробка технологій

виробництва білків такої якості, які б використовувалися для виробництва нових харчових продуктів.

Питання:

- 1) Які проблеми відносять до економічних?
- 2) Чим визначається продовольча проблема?
- 3) Що є основним шляхом вирішення економічних проблем?

Текст 5

Соціальні проблеми

Численні глобальні проблеми існують в галузі взаємовідносин між людиною і суспільством. Це проблеми охорони здоров'я, освіти, культури, злочинності та ін. Можливості розв'язання цих проблем залежать від рівня соціально-економічного розвитку країн, тому особливої гостроти вони набирають у слаборозвинених регіонах світу.

Незважаючи на ліквідацію багатьох масових епідемій (віспа, чума, холера), стан охорони здоров'я у багатьох країнах викликає тривогу. Багато сучасних хвороб (серцево-судинні, легеневі, ракові) є наслідком погіршення екологічної ситуації, малорухомого способу життя, частих психологічних стресів. Замість вже подоланих, виникають нові епідемії, найбільш загрозливою серед яких є СНІД.

У країнах, що розвиваються, важливою причиною смертності залишаються інфекційні хвороби (шлунково-кишкові і гострі респіраторні захворювання, туберкульоз). У промислово розвинених країнах більшість людей помирає від серцево-судинних і ракових захворювань.

Складна соціально-економічна ситуація в багатьох країнах світу, всесвітня криза духовної культури сприяла переростанню такого негативного явища у проблему глобального масштабу, як злочинність, Інтернаціоналізація злочинності у багатьох випадках значно випереджує темпи світової інтеграції в економічній, соціальній і культурній сферах. Особливо небезпечним стало явище злочинності після того, як вона набрала організованих форм,

сформувала і постійно розширює світовий ринок наркотиків і зброї. Іншим дуже небезпечним проявом глобальної злочинності є *тероризм*.

Умовами вирішення проблем охорони здоров'я є перехід до здорового способу життя, забезпечення повноцінного харчування, поліпшення екологічних умов проживання і, звичайно, розвиток медицини, пропаганда здорового способу життя, боротьба з курінням, алкоголізмом, наркоманією.

Також, систематична участь держави повинна допомагати в вирішенні соціальних проблем людей та суспільства.

Питання:

- 1) Чому існують соціальні проблеми?
- 2) Які наслідки мають погіршення екологічної ситуації та часті психологічні стреси?
- 3) Що є дуже небезпечним проявом глобальної злочинності?

5. Як ви розумієте ці словосполучення?

- 1) світові війни
- 2) продовольча криза
- 3) «озонові діри»
- 4) «кислотні дощі»
- 5) криза духовної культури

6. погодьтеся або заперечте. Аргументуйте свою думку.

- 1) Зараз більшість регіональних конфліктів виникає на національній і релігійній основі.
- 2) Вирішення проблем різноманітних конфліктів неможливе.
- 3) Для атмосфери найбільш гострими є проблеми «парникового ефекту», «озонових дир», пилового забруднення.
- 4) «Кислотні дощі» не впливають на стан архітектурно-історичних пам'яток.
- 5) Просторам відкритого океану найменшої шкоди завдає забруднення нафтопродуктами.

- 6) До зменшення використання сировини повинна привезти заміна багатьох видів природних матеріалів на штучні і синтетичні.
- 7) Загальний вітроенергетичний потенціал Землі майже не перевищує річне споживання електрики в усьому світі.
- 8) Розв'язання енергетичної проблеми передбачає широке використання альтернативних джерел енергії.
- 9) Продовольча криза особливо актуальна для багатьох країн Африки, Азії, Латинської Америки.
- 10) Для продовольчого забезпечення людства суттєве значення мають біологічні ресурси світового океану.
- 11) Можливості розв'язання соціальних проблем не залежить від рівня соціально-економічного розвитку країн.
- 12) Умовами вирішення проблем охорони здоров'я є перехід до здорового способу життя, розвиток медицини, боротьба з курінням, алкоголізмом, наркоманією.

7. Напишіть невеликий реферат-есе на тему «Глобальні проблеми людства». Вам допоможуть наступні питання:

- 1) Які проблеми людства вважаються головними?
- 2) Як ви думаєте, чому існує велика кількість проблем?
- 3) Хто і які організації вирішують проблеми усіх країн світу?
- 4) Чи досягло, на ваш погляд, людство успіхів у розв'язанні глобальних проблем?
- 5) Які проблеми вашої країни ви вважаєте актуальними?
- 6) Як ваша держава вирішує ці актуальні проблеми?

Самостійна робота студентів

8. Прочитайте текст №6. Чи можна його пов'язати з попередніми текстами?

Текст 6

Проблеми сучасної епохи

Терміном «глобальні проблеми» позначаються найважливіші проблеми сучасної епохи, що торкаються людства на Землі.

Серед них:

- запобігання світової ядерної війни;
- подолання зростаючого розриву в рівні економічного і культурного розвитку між розвинутими країнами Заходу і країнами, що розвиваються;
- усунення економічної відсталості, голоду і злиднів;
- забезпечення подальшого економічного розвитку людства необхідними для цього природними ресурсами;
- подолання економічної кризи;
- своєчасне передбачення і запобігання негативних наслідків науково-технічного прогресу;
- стримування міжнародного тероризму й екстремізму, поширення наркоманії, алкоголізму і СНІДу;
- вирішення поставлених сучасною епохою проблем освіти і соціального забезпечення, культурної спадщини й моральних цінностей та ін.

При цьому головне – не упорядкування списку проблем, а виявлення їх походження, характеру й особливостей і шляхів їх вирішення.

Всі глобальні проблеми сучасності взаємозалежні, взаємозумовлені. Їх ізольоване вирішення неможливе. Забезпечення подальшого економічного розвитку природними ресурсами передбачає запобігання зростаючого забруднення навколишнього середовища, оскільки це веде до екологічної катастрофи. Тому ці проблеми і називаються екологічними.

Основною причиною виникнення глобальних екологічних проблем є нераціональне природокористування. Тому глобальні зміни можливі вже у найближчі десятиріччя, якщо людство не прийме кардинальних заходів. Кардинально екологічні проблеми можна вирішити лише при переході людства до альтернативних джерел енергії і водневої енергетики.

Основним шляхом вирішення економічних проблем є перехід до матеріало-енергозберігаючих технологій, комплексного

використання сировини, створення маловідходного і безвідходного виробництв.

Зміни, що відбуваються сьогодні у світі, - важливий крок на шляху переходу людства до нового рівня життя. Це може бути сформовано на шляху вирішення глобальних проблем. Нове майбутнє, на думку вчених, ліквідує відчуженість людини від людини, суспільства, природи; покладе кінець розподілу людства на антагоністичні класи і соціальні групи.

Розмірковуючи над перспективами людства, слід підкреслити, що мова йде про можливість якогось єдиного демократичного і гуманного світового співтовариства, у якому будуть співіснувати різні форми власності – і суспільна, і приватна. Але за єдиної умови – це повинно бути суспільство демократії, де людина буде центром усіх відносин.

9. Як ви розумієте фразу: «Зміни, що відбуваються сьогодні у світі, - важливий крок на шляху переходу людства до нового рівня життя. Це може бути сформовано на шляху вирішення глобальних проблем.»? (аргументуйте свою відповідь).

10. Виділіть у тексті головну інформацію і запишіть її у вигляді тез.

11. Дайте відповідь на запитання:

1. Що означає термін «глобальні проблеми»?
2. Який зв'язок існує проміж всіма глобальними проблемами?
3. Як можливо вирішити більшість глобальних проблем?
4. Що є основним шляхом вирішення економічних та екологічних проблем?
5. Яке суспільство має вирішувати проблеми сучасної епохи?

12. Підготуйте монологічне висловлювання за темою 8.

Список використаних джерел

1. Українська мова для іноземців. Рівень В1: навчальний посібник / Біденко Л. В., Завгородній В. А., Казанджиева М. С. та ін, Суми: ПФ «Видавництво "Університетська книга"», 2019. 363 с.
2. Куторий Р.П. Знакомьтесь: Украина : учеб. Пособие / Р. П. Куторий, Л. И. Билань, С. П. Король и др. ; под ред. Р. П. Куторий [пер. на англ. П. В. Онуфриенко]. -К. : НТУУ «КПИ», 2014. -188 с., 4 с. ил.- 400 экз.
3. Бойко Г. Наука і техніка в сучасному світі: збірник науково-популярних текстів та навчальних завдань для студентів-іноземців технічних вишів / [Г. Бойко, І. Васишин, Т. Гроховська, О. Качала, А. Моторний, І. Юзвяк]; за ред. Карого. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012.- 180 с.
4. Учебное пособие по речевой практике для иностранных студентов III-IV курсов нефилологических специальностей (социально-культурный аспект). /Т.В. Лишнева, Л.В. Печкурова /- Од.: ОНПУ, 2019. – 92 с.
5. Мазурик Д. Українська мова для іноземців. Крок за кроком / Данута Мазурик; худож.-оформлювач В. М. Карасик.— Харків: Фоліо, 2017. — 288 с.
6. Глобальні проблеми людства — Інтернет-ресурс: <https://futurenow.com.ua/globalni-problemy-lyudstva-ta-shlyahy-yih-vyrishennya/>
7. Актуальні проблеми молоді — Інтернет-ресурс: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2012-2/doc/5/02.pdf>